

ՄԵՐ ԱՆԿԻԲԵՆ

**ՇԻՋԵՑԱԻ
 ԲԱՐՉՐԱՐՈՒԵՍ
 ՎԱՍՏԱԿԻ ՏԵՐ
 ԲԱՆԱՍՏԵՂՈՒԿԻՆ՝
 ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ**

ՏՕԳԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Ոչ եւս է հայ մշակոյթի տա-
 դանդաշատ, նուիրեալ ու անդուլ
 մշակներէն բանաստեղծուհի՝ Սիլ-
 վա Կապուտիկեանը:

Անոր կսկծալի կորուստը
 կ'ողորան իր գերազանցապէս հա-
 յարոյր բանաստեղծութեան երկր-
 պագունները: Անոր դառնադէտ մա-
 հը կը սգան անոնք, որոնք իր մէջ
 տեսան իմաստուն, իրապաշտ ու
 յանձնառու մտաւորակներ: Խորա-
 պէս կը ցաւի նաեւ անոնք՝ որոնք
 իր մէջ հաստատեցին իր ժողո-
 վուրդի, հայրենիքի, ազգային դա-
 րաւոր արժեքներու գոյութեան
 պահպանման ու ազգային երազ-
 ներու իրագործման դիրքերու վրայ
 կանգնած մշտաբոլոր բանաստեղ-
 ծուհին:

Կը սգանք եւ մենք, մեր մեծ
 բանաստեղծուհիի մահը, եւ այս յու-
 գիչ առիթով, մեր գգացումը ցա-
 ւակցութիւնները կը յայտնենք մեր
 բոլոր գրողներուն, անխտիր, եւ Հա-
 յաստանի գրողներուն Միութեան
 վարչութեան, մասնաւորապէս:
 Մեծ էր Սիլվա Կապուտիկեան, իր
 տաղանդով, իր ստեղծագործական
 վաստակով, իր հասարակական
 ծառայութիւններով ու իր մարդ-
 կային հմայքով:

Անուրանալի է այն հանգա-
 մանք, որ ի խնդիր հայ լեզուի պահ-
 պանման՝ Սիլվա Կապուտիկեան, իր
 յուզական՝ այլ ներգործող, բե-
 լադրական՝ այլ ոգեւորող «խօսե-
 րով», մայրօրէն հարագատ՝ այլ
 բանաստեղծօրէն հոգեպարար ար-
 ուեստով, աշխարհով մէկ տարած-
 ուած եւ ձուլման վտանգի ենթա-
 կայ հայ մանուկը, պատանին, եւ
 երիտասարդը անհակտելիօրէն
 շղթայեց իր մեարդպետ «մայր լեզ-
 ուին», դեռ եւս դպրոցական գրա-
 սեղաններէն շատ առաջ, իրենց մօր
 սննդարար գրկին մէջ: Մեր սփիւռ-
 փառայ շնորհալի արուեստագէտ-
 ներուն յայտագրերուն վերին գլու-
 իր կը գտնուէին անոր այն բանաս-
 տեղծութիւնները, որոնք ընդհան-
 րապէս կը յուշէին հայ լեզուն եւ
 հայու ինքնութիւնը միշտ վառ պա-
 հելու պատուէրը. «...Թէ մօրդ ան-
 գամ մտքից հանես, Բո մայր լեզուն
 չմոռանաս»: Նոյնպէս, ակնյայտ էր
 այն իրողութիւնը, որ Սիլվա Կա-
 պուտիկեան, իր կեանքի բովան-
 դակ տեւողութեան, մնաց կողմին
 սփիւռփառայ կառոյցներուն: Ան,
 Սփիւռփառայ այցելութիւններուն,
 կը հոգեկցէր հանդիպած ամէն հա-
 յու, կազմակերպութեան, շարժու-
 մի հետ: Կը բաժնէր անոնց բոլորին

**ԹՐՔԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՈՐՈՇԵՑ ԶՕՐՔ ՈՒՂԱՐԿԵԼ
 ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՅԱՐԱԻՆ
 ՍԱԿԱՅՆ ՅԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵ ԸՆԴԴԻՍԱՆԱԼ**

Թրքական կառավարութիւնը
 Օգոստոս 28-ի իր նիստին որոշում
 կաշարացուց զօրք ուղարկել Լիբա-
 նան, այդ երկրի հարաւային
 մասէն ներս տեղակայուելիք ՄԱԿ-
 ի խաղաղարար ուժերուն միանա-
 լու համար:

«Սկզբունքով մենք որոշե-
 ցինք մաս կազմել ՄԱԿ-ի խաղա-
 ղարար առաքելութեան», յայտա-
 րարեց կառավարութեան բանբեր
 ձէմիլ Չիչէք: Ան տեղեկացուց որ,
 այս նպատակով պիտի դիմուի
 Խորհրդարան՝ վերջնական հաւա-
 նութեան արժանանալու համար:

Խորհրդարանէն ներս ընդդի-
 մադիր կուսակցութիւնը հակառակ
 է այս քայլին, որուն հակառակ է
 նաեւ Թուրքիոյ նախագահ Ահմէտ
 Նէճէտ Սէզէր:

Քաղաքական մեկնաբաններու
 կարծիքով, Թրքական կառավարու-
 թեան այս որոշումին մէջ մեծ դեր
 ունի Ամերիկայի նախագահ Ճորձ
 Պուշի վարչակազմը, որ ամէն գնով
 կ'ուզէ տեսնել Թրքական մասնակ-
 ցութիւնը ՄԱԿ-ի առաքելութեան:
 Իր կարգին, Թուրքիա կը ձգտի
 բարելաւել Միացեալ Նահանգներու
 հետ իր յարաբերութիւնները, որ
 պաղ շրջան մը կը բոլորէ Իրաքի
 պատերազմէն ասդին:

Միւս կողմէ, Լիբանանահա-
 յութիւնը ամէն մակարդակներու
 վրայ կը շարունակէ ընդդիմանալ
 Թրքական զօրքերու Լիբանան ժա-

մանումին դէմ:

Լիբանանի Խորհրդարանի Հայ
 Երեսփոխաններ՝ նախարար Ժան
 Օղասապեան, Տոքթ. Եղիկ ձէրէճ-
 եան, Յակոբ Գասարճեան եւ Սերժ
 Թուրարգիսեան Օգոստոս 26-ին
 հաղորդագրութիւն մը յղեցին
 լիբանանեան եւ միջազգային լրատ-
 ուամիջոցներուն: Հայ Երեսփոխա-
 նները պահանջեցին Լիբանանի կա-
 ռավարութենէն նկատի առնել Լի-
 բանանահայութեան փափաքը եւ
 միջազգային խաղաղապահ ուժե-
 րուն մէջ չընդգրկել Թրքական
 բանակի միաւորները:

Այս պահանջը հայ երեսփո-
 խանները հիմնաւորած են այն
 հաստատումով, որ Լիբանան տար-
 բեր համայնքներու գոյակցութեան
 երկիրն է եւ բոլորը պարտաւոր են
 յարգել իւրաքանչիւր համայնքի
 իւրաքանչիւր իրաւունքներն ու զգացում-
 ները:

Այս առթիւ հայ երեսփոխան-
 ները լիջեցուցած են որ Լիբանա-
 նահայ համայնքը կազմուած է 1915
 թուականին, Թուրքիոյ կողմէ հա-
 յութեան հանդէպ գործադրուած
 ցեղասպանութեան հետեւանքով եւ
 հայ ժողովուրդը Թրքական բանա-
 կին հանդէպ ունի անվստահու-
 թիւն:

Ուստի հայ երեսփոխանները
 պահանջած են Լիբանանի կառա-
 վարութենէն յարգել հայ համայն-
 քի զգացումները եւ բազմազգեան

ուժերուն մէջ չներառնել Թրքա-
 կան բանակի միաւորները:

Բողոքի յայտարարութեամբ
 մը հանդէս եկան նաեւ Հայ ազգա-
 յին երեք կուսակցութիւնները
 յայտնելով, թէ միջազգային խա-
 ղաղարար ուժերուն մաս կազմող
 որեւէ ուժ պէտք չէ տազնապի
 կողմերէն մէկուն կողքին ըլլայ,
 մինչդեռ Թուրքիա թշնամանք
 ունի բազմաթիւ երկիրներու եւ
 ժողովուրդներու հետ եւ իր պատ-
 մութիւնը կը վկայէ անոնց հետ
 յարաբերութեան արիւնալի էու-
 թիւնը:

«Կը վերահաստատենք մեր
 ընդդիմութիւնն ու մերժումը հարա-
 ւային Լիբանանի մէջ տեղակայու-
 լիք միջազգային խաղաղարար ու-
 ժերուն մէջ Թրքական ուժերու նե-
 րառումին, եւ Լիբանանեան պետու-
 թենէն կը պահանջենք չընդունիլ
 այս ուժերուն մասնակցութիւնը»,
 ըստած է ՍԴՀԿ, ՀՅԴ եւ ՌԱԿ
 միացեալ յայտարարութեան մէջ:

Լիբանան զօրք ուղարկելու
 հարցը օրակարգի վրայ ունի նաեւ
 Հայաստանի կառավարութիւնը: Այս
 կապակցութեամբ արտաքին գոր-
 ծոց փոխնախարար Գեղամ Ղարիբ-
 ջանեան «Ազատութիւն» ռատիո-
 թիւնը

Շաբ.ը էջ 4

**ՎԱՍԱՆԱԽԱԳԱՆՆԵՐԸ
 ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ
 ՉՈՒՆԻՆ**

Մինակի Խումբի ամերիկացի
 համանախագահ Մէթիւ Պրայզա յայ-
 տարարած է թէ, Լեռնային Ղարա-
 բաղի հակամարտութեան կարգա-
 տրման յառաջընթացը կախուած է
 Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի նա-
 խագահներէն:

«Մենք պէտք է հասնինք յա-
 ուաջընթացի, բայց այդ կախուած է
 այն բանէն, թէ ինչպիսի առաջարկ-
 ներ կը ներկայացնեն Հայաստանի եւ
 Ատրպէյճանի նախագահները: Ես կը
 կարծեմ, որ կողմերը կը դիմեն
 փոխզիջման, քանի որ այդ է խնդի-
 րի լուծման միակ ճանապարհը»,
 ըսած է Պրայզան, շեշտելով, որ
 «հակամարտութեան ռազմական լու-
 ծում գոյութիւն չունի»:

«Միջնորդներու ներկայացու-
 ցած սկզբունքները կը մնան բանակ-
 ցութեան սեղանին եւ այդ կարելի
 է անուանել ճանապարհային քար-
 տեղ»:

«Ատոնք են մեր ամենալաւ
 առաջարկները», ըսած է Պրայզա:
 Ան յայտնած է, որ մօտ ապագային
 հարաւոր է հանդիպում Հայաստա-
 նի եւ Ատրպէյճանի արտաքին գոր-
 ծոց նախարարներու միջեւ:

Մէթիւ Պրայզա ընդգծած է,
 որ թէ հայկական, թէ ատրպէյճանա-
 կան կողմը հանդէս կու գան
 խաղաղ կարգաւորման օգտին:

**ՎԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՇՐԱԺԵՇՏԸ
 ՏՈՒՄԻ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻՆ**

Երեքշաբթի,
 Օգոստոս 29-ին հայ
 հասարակութիւնը վեր-
 ջին հրաժեշտը տուաւ
 մեծանուն հայ բա-
 նաստեղծուհի Սիլվա
 Կապուտիկեանին, որ
 վախճանեցաւ Օգոստոս
 24-ին Երեւանի մէջ,
 87 տարեկան հասակին:

Սիլվա Կապուտիկեան 1919-2006

Սպենդիարեանի
 անուան օփերայի եւ
 պալետի ազգային ակա-
 դեմիական թատրոնի
 շէնքէն ներս Ամենայն
 հայոց բանաստեղծուհի-
 ին իրենց յարգանքի
 տուրքը մատուցելու եկան հազա-
 րաւոր հայաստանցիներ, սփիւռ-
 քահայեր, պետական եւ քաղաքա-
 կան գործիչներ:

Ժամը 11-ին Կապուտիկեանի
 աճիւնի մօտ պատուոյ պահակ կանգ-
 նեցան յուղարկաւորութեան կա-
 ռավարական յանձնաժողովի ան-
 դամները՝ վարչապետ Անդրանիկ
 Մարգարեանի գլխավորութեամբ:

«Կորուստը շատ մեծ է ոչ
 միայն մեր գրականութեան, այլեւ
 մեր ողջ ժողովրդի համար», -

ըսաւ վարչապետ Մարգարեան:
 Կէսօրէն ետք ժամանեց
 Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարե-
 գին Բ. եւ հոգեհանգստեան կարգ
 կատարեց:

«Երջանիկ էր Սիլվա Կապու-
 տիկեանը, որ իր հոգու բոլոր
 ուժերը ներդրեց մեր անկախ պե-
 տականութեան վերահաստատման
 սուրբ նպատակին, տեսաւ Հայաս-
 տանի ու Արցախի ազատ կեանքը

ՎԱՅԱՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԲԱՇԽԵԼՈՎ ՎԱՐՅՈՐ ԶԻ ԼՈՒԾԻՈՒՄ, ԲԱՆԻ ՈՐ ՎԱՍԵԼ ԵՆՔ ՎԵՐՋԻՆ

Հայաստանի իշխանութիւնը շատ է սիրում խօսել տնտեսական երկնիշ աճի մասին, որն արձանագրուած է արդէն 6 տարի շարունակ: Դա իսկապէս տպաւորիչ ցուցանիշ է, քանի որ շատ քիչ երկրների է յաջողուած հասնել այդպիսի ցուցանիշի:

Բայց երբ փորձ է արւում, նոյնիսկ ոչ մասնագէտի աչքով դիտարկել Հայաստանի տնտեսութեան այդ վեցամեայ երկնիշ աճը, ապա այն ոչ թէ հպարտութեան, այլ շատ ու շատ մտահոգութիւնների պատճառ է դառնում:

Առաջին եւ ամենից կարեւոր փաստը թերեւս այն է, որ վեց տարի շարունակ մեր տնտեսութեան աճը կազմում է 11-13 տոկոս, մէկ երկու անգամ կամ պակաս տասնորդականներով: Այսինքն վեց տարի շարունակ մեր տնտեսութիւնը գրեթէ նոյն աճն է արձանագրում: Զարգացած տնտեսութեամբ երկրներում դա միանգամայն բնական երեւոյթ է: Իհարկէ, այդ երկրներում շարունակական աճը տեղաւորուած է միանիշ սահմանում, բայց դարձեալ մնում է կայուն վիճակում:

Թւում է, թէ Հայաստանն այդ իմաստով առաջ է անցել զարգացած երկրներից: Բայց իրականում գործ ունենք խիստ կառավարուող աճի հետ, կամ այսպէս ասենք, արհեստական աճի հետ: Կամ էլ, աճը բնական է, ինչը առաւել քան վատ է, եւ առաւել քան մտահոգիչ: Եթէ մեր տնտեսութիւնը արդէն վեց տարի շարունակ արձանագրում է գրեթէ նոյն երկնիշ աճը, ապա նա այլեւս աճելու տեղ չունի: Մինչդեռ եթէ հաշուի առնենք, որ Հայաստանի տնտեսութեան ծաւալը շատ փոքր է, իսկ աճի նախական մեկնակէտը գրեթէ զրոյական, ապա ակներեւ է, որ ոչ թէ վեց, այլ 16 տարի շարունակ նոյնիսկ եռանիշ աճը բաւարար չի լինի իրական տնտեսական յաջողութեան մասին խօսելու համար:

Դրա լաւագոյն վկայութիւնն այն է, որ նոյնիսկ վեց տարի շարունակ արձանագրուող 11-13 տոկոս աճի պարագայում երկրի բնակչութեան մէկ երրորդից անելին աղքատ է, իսկ եւս մէկ երրորդը ապրում է արտասահմանի հաշուին: Եւ դա պաշտօնական վիճակագրութեան համաձայն:

Ստացւում է, որ տնտեսութեան աճը ոչ մի նշանակութիւն չունի բնակչութեան երկու-երրորդի համար: Ի հարկէ կայ վերաբաշխման խնդիր, եւ դա առաջնային խնդիր է: Սակայն միւս կողմից, բանը միայն վերաբաշխումը չէ: Վերաբաշխելուց յետոյ հարուստներին բան չի մնայ, իսկ ժողովրդին էլ բան չի հասնի: Մինչդեռ երկրում պէտք է լինեն նաեւ հարուստներ (անկասկած միայն օրինական ճանապարհով հարստացած):

Աներկբայ է, որ տնտեսութեան աճը միանգամայն անբաւարար է նոյնիսկ Հայաստանի երեք միլիոն բնակչութեան համար: Բաշխումը միայն սոցիալական խնդիր կը լուծի, այսինքն լաւագոյն կը հասնենք Խորհրդային Միութեան վիճակին, երբ երջիկը մատչելի էր, իսկ ահա մեքենան բերեղեայ երազանք, նոյնիսկ լուացքի մեքենան, իհարկէ աշխատավարձով ապրողների համար: Եթէ աճի տեմպի անբաւարարութիւնն ակնյայտ է,

ապա ակնյայտ է, որ այն պէտք է աւելացնել:

Ազատ տնտեսութիւնը աճում է՝ արձագանքելով շուկայի պահանջին: Հետեւաբար Հայաստանի տնտեսութեան համար շուկայի սահմանները արդէն վեց տարի մնում են նոյնը, կամ ինչ որ մէկը թոյլ չի տալիս, որ տնտեսութիւնը շուկային արձագանքի նշուած 11-13 տոկոսից անելի:

Սակայն իրավիճակի ամբողջ աղետալիութիւնն այն է, որ միաժամանակ առկայ են այդ երկու գործօնները: Թէ շուկան չի ընդլայնուած, թէ տնտեսութեանը ազատութիւն չեն տալիս: Շուկայի ընդլայնման մասին խօսելիս պէտք է նկատել, որ ոչ միայն արտաքին շուկան չի ընդլայնուած Հայաստանի տնտեսութեան համար, այլ նաեւ ներքին: Եթէ աճը մնում է նոյնը, ապա դա նշանակում է, որ նոյնիսկ Հանրապետութեան տարածքում պահանջարկի աւելցում չկայ, կամ դա այնքան չնչին է, որ տնտեսութեան աճի գեներատորի դեր չի տանում:

Ընդ որում, տնտեսութեան 11-13 տոկոս աճի բաշխման մասին խօսելիս պէտք է արձանագրենք, որ այդ աճը այնուամենայնիւ բաշխուած է ժողովրդին: Դրա շնորհիւ է բիւջէի մուտքն աւելանում, աւելացնելով նաեւ ծախսերը, սոցիալական յատկացումները: Այդ դէպքում առաւել եւս պարզ է, որ 11-13 տոկոսը չափազանց քիչ աճ է Հայաստանի տնտեսութեան ծաւալի համար:

Պարզ է նաեւ, թէ ինչու է իշխանութիւնը, որ կարծես թէ պէտք է շահագրգռուած լինէր սահմանափակ շուկայի պարագայում գնէ տնտեսութեանը ազատութիւն տալու հարցում, չի ցուցաբերում նման շահագրգռուածութիւն, ամէն կերպ նոյնիսկ ստուերը: Բանն այն է, որ ստուերային աճը բաշխելու անհրաժեշտութիւն չկայ: Այն որեւէ տեղ չի արձանագրուած, բացի պաշտօնեաների եւ օլիգարխների գրպանից, հետեւաբար ժողովուրդը երբ պահանջում է տնտեսութեան աճի բաշխում, ապա նրանց, ինչպէս նաեւ միջազգային կազմակերպութիւններին իշխանութիւնը հանգիստ ցոյց է տալիս, որ ինչ աճել է, այն էլ բաշխել են: Իսկ աճել է 11-13 տոկոս:

Իսկ հարցի միւս կողմն առաւել քան մտահոգիչ է: Եթէ նոյնիսկ ընդունենք, որ իշխանութիւնը տարեց տարի կրճատում է ստուերը, ապա այդ դէպքում ուղղակի ողբերգական իրավիճակ է, երբ ստուերը կրճատուած է, իսկ պաշտօնական աճի տեմպը չի փոխուած:

Դա նշանակում է, որ կամ ստու է ստուերի կրճատման մասին հաւաստիացումը, կամ էլ արդէն վերջն է, այլեւս աճելու տեղ չկայ: Այսինքն Վարդան Օսկանեանը հենց այնպէս չասաց, թէ 100 տարի շրջափակման պարագայում էլ Հայաստանը կը զարգանայ: Իսկապէս, շրջափակման պարագայում զարգանալու համար պէտք է առնուազն հենց 100 տարի: Իսկ մենք ասում ենք՝ Օսկանեանը չի հասկանում: Լաւ էլ հասկանում է, յատկապէս երբ Լաւրովը կ'ասի: Բայց դա արդէն տնտեսութեան հետ կապ չունի: Լաւրովի ասածը չէ, այլ Օսկանեանի հասկացածը:

ՃէՅՄՍ ՅԱԿՈՐԵԱՆ «ԼՐԱԳԻՐ»

3 ՄԻԼԻՈՆԱՆՈՑ ԿԱՇԱՌԸ ԶԿՊԱԻ

Վերջերս թերթերից մէկում հրատարակուած եղաւ այն մասին, որ նախարարներից մէկը օտարերկրացի գործարարներից 3 միլիոն դոլար կաշառք է պահանջել՝ ինչ-որ հարցում աջակցելու դիմաց, իսկ նրանք այդ խօսակցութիւնը պարզապէս ձայնագրել են եւ հասցրել Քոչարեանին: Բայց որոշ ժամանակ անց Քոչարեանը պատասխանել է, թէ ձայնագրութիւնը վստահութիւն չի ներշնչում: Նոյն օրերին թերթերում ուրիշ հրատարակուած էլ եղաւ, որի համաձայն, վերջերս Քոչարեանը շատերի ներկայութեամբ խիստ դժգոհութիւն է արտայայտել բնապահպանութեան նախարար Վարդան Այվազեանի գործունէութիւնից:

Մեր ունեցած հաւաստի տեղեկութիւնների համաձայն, այս երկու իրադարձութիւններն իրար հետ անմիջականօրէն կապուած են, իսկ դէպքը տեղի է ունեցել այսպէս. Վարդան Այվազեանը ամերիկացի գործարարներից 3 միլիոն դոլար կաշառք է պահանջել՝ հանքավայրերից մէկի շահագործման իրաւունքի դիմաց: Ընդ որում, բաց տեքստով յայտարարել է, որ այդ գումարի զգալի մասը պիտի փոխանցի եւս երկու բարձրաստիճան պաշտօնեաների: Ակնյայտ է, որ դա նրանց առաջին հանդիպումը չի եղել, եւ նախարարն աւելի վաղ արդեն գործարարների հետ հանդիպած եւ կաշառքի մասին ակնարկած է եղել, դրա համար էլ այդ հանդիպմանը ամերիկացի գործարարները ներկայացել են նախապատրաստուած (զաղտնի ձայնագրիչով): Իսկ հանդիպումից յետոյ գործարարները ձայնագրութիւնը փոխանցել են ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանին, որն էլ իր հերթին այն տուել է Քոչարեանին: Եւ հենց դրանից յետոյ է, որ Քոչարեանը հրատարակուած շշուկ է վարդան Այվազեանին:

Այս ամբողջ պատմութեան մէջ անհասկանալի է մնում միայն մի հարց. իսկ ինչու է Քոչարեանը բարկացել: Ծիծաղելի է անգամ պատկերացնել, թէ Քոչարեանը կարող էր Վարդան Այվազեանին կանչել իր մօտ եւ ասել. «Պարոն նախարար, դուք ձեր գործելակերպով ստուեր էք նետում մեր կառավարութեան գործունէութեան վրայ, արատաւորում էք հայ պաշտօնեայի բարոյական կերպարը, ինչն անյարժիր է մեր պետականութեան... » եւ այլն: Այն, որ մեր նախարարները (այդ թւում՝ եւ Վարդան Այվազեանը) ամէն քայլափոխի կաշառք են վերցնում, Քոչարեանի համար, իհարկէ, նորութիւն չէ: Ուրեմն ինչու էր բարկացել:

Այստեղ մի քանի հնարաւոր բացատրութիւններ կան: Առաջին՝ վերոյիշեալ «երկու այլ պաշտօնեաների» մէջ իր անունը չի եղել, եւ նա խիստ բարկացել է, որ այդ կաշառքից իրեն բաժին չէր հասնելու: Սա հաւանական է այնքանով, որքանով ընդհանրապէս հաւանական է, որ Հայաստանում որեւէ պաշտօնեայ քիչ թէ շատ մեծ գումար «վաստակի» եւ Քոչարեանին «փայ» չտայ: Երկրորդ տարբերակն այն է, որ ԱՄՆ դեսպանը պարզապէս Քոչարեանին «պատին է դէմ տուել», եւ նա ստիպուած է եղել «խիստ բարկանալ»՝ ժանրի կանոնները պահպանելու համար: Իսկ երրորդ տարբերակն այն է, որ Քոչարեանի զայրոյթն անկեղծ է եղել՝ նա բարկացել է իր ենթակայի բացառապատ ապաշնորհութեան եւ նման չիմար ձեւով բռնուելու վրայ:

Անկեղծ ասած՝ մեզ այս մանրութիւնները չեն հետաքրքրում: Ռոբերտ Քոչարեանն ու Վարդան Այվազեանն ի վերջոյ իրար լաւ էլ գտնել են ու իրար հետ լեզու կը գտնեն (հո հենց այնպէս չի ձայնագրութիւնը «վստահութիւն չներշնչող» ձայնաչուէլ): Ճոն էվանսի պահանջը նոյնպէս մեզ առանձնապէս չի մտահոգում: Եթէ նա ՀՀ իշխանութիւնների հետ շփուած է մեր «ազգային մենթալիտետի շրջանակներում», ուրեմն պիտի հասկանայ, որ իր երկրի գործարարները նոյնպէս տուժելու են այդ «մենթալիտետից»:

Մեզ միանգամայն այլ հարց է հետաքրքրում: Մինչեւ ո՞ւր կարող է հասնել այս իշխանութիւնների լկտիութիւնն ու «հաբոգածութիւնը» (Վարդան Այվազեանի արարքն այլ կերպ հնարաւոր չէ անուանել): Փաստօրէն, բոմբի հոգեբանութեամբ ու ջեբկիրի պահանջով այս մուրացկաններն արդէն այնտեղ են հասել, որ կաշառքը պահանջուած են անձամբ, բարձրաձայն, եւ ամենայն մանրամասնութեամբ գեկուցում են, թէ ում որքան բաժին են տալու դրանից: Հասկանալի է, որ հրահանգը Քոչարեանից են ստացել («փողի վրայ նստած...» արտայայտութիւնը չի շուտ էք), բայց չէ՞ որ մէկ-մէկ կարելի էր նաեւ սեփական գլխով մտածել:

Մեզ մի ուրիշ հարց էլ է հետաքրքրում: Տեսնեա ՀՀԿ ղեկավարները «կֆայմէ՞ն» շատ արագ Վարդան Այվազեանին ու նրա նմաններին հեռացնել եթէ ոչ զբաղեցրած պաշտօնից, ապա գոնէ կուսակցութիւնից: Թէ չէ մէկ էլ տեսար՝ ընտրութիւններից առաջ կուսակցութեան գլխին փորձանք-մորձանք բերեց:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ «ԶՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԹԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱՁԱՆՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ՍԱՐԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
ՎԱԶԳԵՆ ԽՈՏԱՆՃԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԻԻԹԵԱՆ
Շեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party of
Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second
Class), \$75.00 (Air Mail),
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail),
\$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՌԻՃԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՅԻՉՆԵՐԸ՝ ԱՌԱՋԻԿԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:

Հայաստանի ժողովրդական կուսակցությունը պատրաստ է միայնակ մասնակցել ընտրություններին, սակայն կուսակցությունն է «Արդարություն» դաշինքի ղեկավար Ստեփան Դեմիրճեանը չի բացատրում ընտրություններին մասնակցությունը նաև որեւէ դաշինքի կազմում:

Ապագայ խորհրդարանական արդար ընտրություններն ապահովելու հետ կապում «Օրինաց երկիր» կուսակցությունն նախաձեռնություններ միանալու հնարաւորություններն առնչությունները Դեմիրճեանը յայտարարեց. «Եթէ կուսակցություններ կան, որոնք գտնում են, որ պետք է շարժում նախաձեռնել յանուն արդար ընտրությունների, շատ լավ է, բայց, առաջին հերթին, այդ կուսակցությունները պետք է ոչ թէ լրդգուած, այլ յատուկ են անաչառ գնահատականներ տան անցած կեղծուած ընտրություններին»: Ստեփան Դեմիրճեանը ճշդեց, որ «խօսքը ոչ միայն «Օրինաց երկիր»-ի մասին է»:

«Օրինաց երկիր» կուսակցության փոխնախագահ, պատգամաւոր Մհեր Շահգեղեանի խօսքերով, շփումները տարբեր ուժերի հետ այս հարցով շարունակուած են, բայց յատակ տեղեկատուութիւն կը լինի առաջիկայում: Նրա վկայութեամբ, խօսքը չի վերաբերում միայն «Օրինաց երկիր»-ին, դա քաղաքացիական լայն նախաձեռնութիւն է՝ ուղղուած կուսակցություններին, հասարակական կազմակերպություններին եւ շարժումներին, ընդ որում՝ ֆինանսական խնդիր այստեղ չի դրուած:

«Արդարութիւն» խմբակցութեան նախկին քարտուղար Վիկտոր Դալլաքեանը յայտարարեց, թէ արդար ընտրությունների մի ուղի

ինքը արդէն բացել է՝ նկատի ունենալով երէկուանից խորհրդարանում պաշտօնապէս շրջանառութեան մէջ դրուած իր օրինագիծը, որով Ազգային ժողովի բոլոր 131 պատգամաւորները պէտք է միմիայն համամասնական ընտրակարգով ընտրուեն՝ կուսակցական կամ դաշինքների ցուցակներով: Նրա համոզմունքն է, որ Հայաստանի պայմաններում քաղաքական համակարգի զարգացման տեսանկիւնից ընդունելի է 100 տոկոս համամասնական ընտրակարգը: Օրէնսդրական նախաձեռնութեան կարեւորագոյն նպատակներից մէկն էլ, ըստ նրա, «կրիմինալի դէմ օրէնսդրական համապատասխան բազայի ստեղծումն է»:

«Գաղտնիք չէ, որ կան ուժեր, որոնք շահագրգիռ են մեծամասնական ընտրակարգով՝ փողի եւ գողբայութեան, վարչական լծակներ օգտագործելու միջոցով կեղծել խորհրդարանական ընտրությունները», - պարզաբանեց Դալլաքեանը, միաժամանակ չյստակեցնելով, թէ ո՞ր ուժերի մասին է խօսքը:

Նա կարծիք յայտնեց, որ «կրիմինալի մոբիլիզացիային» պէտք է հակադրել հայրենասիրական ուժերի կոնսոլիդացիան, եւ իր օրէնսդրական նախաձեռնութիւնը պէտք է դիտարկել հենց այդ տեսանկիւնից: «Պատահական չէ, որ խորհրդարանում ներկայացուած 6 քաղաքական ուժերից 5-ը՝ «Ազգային միաբանութիւն», «Արդարութիւն», Դաշնակցութիւն, «Օրինաց երկիր», Միաւորուած աշխատանքային կուսակցութիւն, իրենց հրապարակային ելոյթներում յայտարարել են, որ 100 տոկոս համամասնական ընտրակարգի կողմնակիցներ են», - ընդգծեց պատգամաւորը:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՈՒՄ ՊԱՏԳԱՄԱԻՈՐՆԵՐԻ ՆՈՐ «ՏԵՂԱՇԱՐԺԵՐ» ԵՆ ՍՊԱՍԻՈՒՄ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:

Թէեւ Ազգային ժողովի համապատասխան մարմինները այսօրուայ դրութեամբ բացի «Արդարութիւն» խմբակցությունից դուրս գալու մասին Վիկտոր Դալլաքեանի դիմումից պաշտօնապէս որեւէ այլ նման դիմում չեն ստացել, «Ազատութիւն» ռադիոկայանի տեղեկութիւններով, նոյն խմբակցությունից պատրաստուած է դուրս գալ եւս մէկ անկուսակցական պատգամաւոր՝ Թաթուլ Մանասերեանը, եւ նոյնպէս՝ դէպի «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութիւն:

Ի պատասխան հարցի, թէ հնարաւոր է արդեօք, որ նոր պատգամաւորներ դուրս գան խմբակցությունից, «Արդարութիւն» խմբակցութեան ղեկավար Ստեփան Դեմիրճեանը յայտարարեց, «Մենք որեւէ մէկին ուժով չենք պահում»:

ԺԱՔ ՇԻՐԱՔԸ ՓՈՒՆԵ՞Լ Է ԾՐԱԳԻՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Ըստ մեր ունեցած տեղեկութեան, Ֆրանսայի նախագահ Ժաք Շիրաքը, որ ծրագրում է Հայաստան այցելել Սեպտեմբերի կէսերին, անակնկալ որոշում է կայացրել այցի արարողակարգի հետ կապուած: Որոշ տեղեկութիւնների համաձայն, Ֆրանսիայի նախագահը որոշել է Հայաստանեան այցի արարողակարգից հանել Ազգային ժողով այցելութիւնը: Որոշման լրջութեան մասին է խօսում ոչ միայն այն, որ որոշում կայացնողը Ֆրանսիայի նախագահն է, այլ նաև այն, որ Շիրակը ծրագրում է փոխել Հայաստանի պետական արարողակարգի ծրագիրը: Նշանակում է՝ ունի ծանրակշիռ պատճառ: Ի դէպ, սա առաջին դէպքը կը լինի, երբ որեւէ նախագահ Հայաստան այցի ժամանակ չի այցելում Ազգային ժողով:

ՊԱՇՏՊԱՆՔԵՆ ԵՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Հաւաստի տեղեկութիւնների համաձայն, ՀՀԿ արտահերթ համագումարից առաջ Ռուսաստանի Դաշնութեան նախագահ Վլադիմիր Պուտինը Ռոբերտ Քոչարեանին անձամբ յորդորել է կուսակցական դառնալուց յետոյ պաշտօնակն անել պաշտպանութեան նախարար Սերժ Սարգսեանին: Ռոբերտ Քոչարեանը Սարգսեանին յայտնել է այդ մասին եւ առաջարկել ՀՀԿ կազմ մտնելուց յետոյ ներկայացնել պաշտպանութեան նախարարի պաշտօնից հրաժարուելու դիմում: Սերժ Սարգսեանը չի համաձայնել: Որոշ տեղեկութիւնների համաձայն, դրանով էր պայմանաւորուած փաստը, որ Ռոբերտ Քոչարեանը խուսափեց Յուլիսի 21-ին մեկնել ԱՊՀ ոչ պաշտօնական վեհաժողովին մասնակցելու:

Յատկանշական է, որ տեղեկութիւն կայ այն մասին, թէ ինչպէս պաշտպանութեան նախարարութեան կոլեգիայի նիստում նախարարի հասցէին բաւական կոնկրետ եւ խիստ ակնարկներ է արել ԶՈՒ Գլխաւոր շտաբի պետ Միքայէլ Յարութիւնեանը: Այդ մասին յայտնող աղբիւրները նշում են, որ Միքայէլ Յարութիւնեանը եւ բարձրագոյն հրամակազմի մի շարք այլ անդամներ բաւական որոշակի դժգոհութիւն են արտայայտել քաղաքականութեան մէջ բանակը ներքաշելու հաւանականութեան կապակցութեամբ, դա համարելով սպառնալիք ԶՈՒ եւ

երկրի անվտանգութեանը: Փաստն ուշագրաւ է նրանով, որ Միքայէլ Յարութիւնեանը համարում է ռուսական դպրոցի գեներալ եւ ընկալուած է իբրեւ ռուսական ուղղութեան ներկայացուցիչ, ով սերտ կապի մէջ է ՌԴ զինուորական բարձրաստիճան ղեկավարութեան հետ:

Իր հերթին, ՀՀԿ-ն նոյնպէս իր խողովակներով ճշդել է այս տեղեկատուութիւնը, եւ դա լրացուցիչ լարուածութիւն է առաջացրել այդ կուսակցութեան առանց այն էլ յեղյեղուկ իրավիճակում: Բանն այն է, որ ՀՀԿ վերնախաւի մօտ խորացել է կասկածը, թէ պաշտպանութեան նախարարը, չունենալով Ռուսաստանի իշխանութեան անվտանգութիւնը, կարող է կուսակցութեանը յաջողութիւն բերել խորհրդարանի ընտրութեանը: Որոշ տեղեկութիւնների համաձայն, ՀՀԿ ներսում, նեղ շրջանակի զրոյցներում սկսել են աւելի յաճախ լինել Երեւանում մի քանի ամիս առաջ ՌԴ պաշտպանութեան նախարար Սերգէյ Իվանովի արած յայտարարութիւնը նախագահի պաշտօնի կապակցութեամբ, երբ Իվանովը, նստած լինելով Սերժ Սարգսեանի կողքին, բաւական յստակ էր պատասխանել նախագահի իրաւաւորող լինելու իր հեռանկարի մասին հարցին: Իվանովն ասել էր, որ ինքը պաշտպանութեան նախարար է եւ եթէ մտածի նախագահ դառնալու մասին, ապա լաւ չի կատարի իր ուղղակի պարտականութիւնը:

ՂԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՆ Ե ԿԱՆՉՈՒՄ ԻՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՅՉԻՆ ՕՐԸՆԵՐԳԻ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՔԸ ՄՇԱԿՈՂ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՑ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:

Օգոստոս 28-ին Դաշնակցութեան Գերագոյն մարմինը յայտարարել է, որ դադարեցնում է իր ներկայացուցչի գործունէութիւնը Հայաստանի օրհներգի մասին օրէնքը մշակող միջգերատեսչական յանձնաժողովում եւ հանդէս է գալիս «Մեր Հայրենիք»-ը որպէս օրհներգ վերահաստատելու օրէնսդրական նախաձեռնութեամբ:

«Յանձնաժողովն անհասկանալի պատճառներով իր խնդիրը համարեց գործող «Մեր Հայրենիք» օրհներգը միանշանակ մերժել եւ այն նոր օրհներգով փոխարինելը», - ասուած է յայտարարութեան մէջ: - «Յատկապէս ակնառու էր «Մեր Հայրենիք»-ի նկատմամբ սանձազերծուած հակաքա-

րոզութիւնը: Իրավիճակը դառնում է խիստ մտահոգիչ եւ դատապարտելի, երբ ազգային եւ պետական արժէքների ճիշդ չափորոշիչներով գնահատում փոխարինում է գուտ գեղագիտական նախասիրություններով իրականացուող մրցութային ընթացակարգով»:

Դաշնակցութիւնը «Մեր Հայրենիք»-ը համարում է «այլընտրանք չունեցող, իր գոյութեան արդէն երրորդ դարը թեւակոխած, հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի եւ պետականաշինութեան անբաժան ուղեկից»:

Հայաստանի օրհներգի մասին օրէնքը մշակող յանձնաժողովում Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը Ազգային ժողովի պատգամաւոր Ռուբէն Յովսէփեանն է:

«ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ» ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒՂԱՐ ԸՆՏՐՈՒԹՅ ԳՐԻԳՈՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Հայաստանի Ազգային ժողովի «Արդարութիւն» ընդդիմադիր խմբակցութիւնը միաձայն խմբակցութեան քարտուղար ընտրեց Հայաստանի ժողովրդական կուսակցութեան վարչութեան քարտուղար Գրիգոր Յարութիւնեանին:

Նիստին, բացի ՀԺԿ պատգամաւորներից, ներկայ էին նաև ԱԺԲ-ի, ԱԺԴ-ի, Դեմկուսի, «Ազգային վերածնունդ»-ի նախագահներ Վազգէն Մանուկեանը, Արշակ Սարգսեանը, Արամ Սարգսեանը, Ալբերտ Բաղդեանը, ինչպէս նաև անկուսակցական Թաթուլ Մանասերեանը:

Խմբակցութեան քարտուղարի պաշտօնը թափուր էր մնացել այն բանից յետոյ, երբ այս ամիս իր հրաժարականն էր ներկայացրել Վիկ-

տոր Դալլաքեանը: Խմբակցութիւնն նիստում որոշեց նաև հետ կանչել իր «հեղինակային ստորագրութիւնը» Ընտրական օրէնագրքի փոփոխությունների նախագծից, պատճառաբանելով, թէ ակնյայտ է, որ Ազգային ժողովը 100 տոկոսով համամասնական ընտրակարգով ձեւաւորելու առաջարկը ընդունելի չէ մեծամասնութեան համար:

«Արդարութիւն» խմբակցութեան անունից նախագիծը՝ վերապահումներով ստորագրել էր Գրիգոր Յարութիւնեանը, որն էլ այսօր ստորագրութիւնը հետ կանչելու դիմումը՝ ուղղուած Ազգային ժողովի նախագահին, ներկայացրեց քարտուղարութիւնը:

ԼՈՒՐԵՐ

**ԼԻԲԱՆԱՆԱԿԱՅ ԵՐԵՔ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԹՐԲԱԿԱՆ ՉՈՐՔԵՐՈՒ ԼԻԲԱՆԱՆ
ԺԱՄԱՆՈՒՄԻՆ ԴԵՄ**

Հայ քաղաքական երեք կուսակցություններու՝ ՌԱԿԻ, ՍԴՀԿԻ եւ ՀՅԴԻ ղեկավարություններս խորապէս կը զննատեսնք լիբանանեան կառավարութեան ջանքերը գինադադար հաստատելու, պատերազմի արևնահեղութիւնը դադարեցնելու, խաղաղութեան ու կայունութեան հաստատման համար աշխատելու եւ Լիբանանի դէմ իսրայէլեան վերջին յարձակումին ընթացքին քանդուածը վերակառուցելու առնչութեամբ: Նաեւ կ'ողջունենք Ապահովութեան Խորհուրդի թիւ 1701 բանաձեւը, որուն մէջ հարաւային Լիբանանի մէջ տեղակայուած ՖԻՆԻԻԼԻ ուժերուն թիւը աւելցնելու տրամադրութիւն կայ. այս ծիրին մէջ կ'արձանագրենք մեր եւ Լիբանանահայ համայնքի խիստ մերժումը հարաւային Լիբանան տեղակայուելիք միջազգային խաղաղարար ուժերուն մէջ թրքական ուժերու մասնակցութեան:

Ա.. Թրքական ուժերու մասնակցութիւնը հարաւային Լիբանանի մէջ տեղադրուելիք միջազգային խաղաղարար ուժերուն կը խախտէ միջազգային ուժերու անկողմնակալութեան սկզբունքը, հետեւաբար կ'արգելակէ Լիբանանի մէջ խաղաղութեան եւ կայունութեան հաստատման ջանքերը: Միջազգային խաղաղարար ուժերուն մաս կազմող որեւէ ուժ պէտք է տազնապի կողմերէն մէկուն կողքին ըլլայ, մինչդեռ Թուրքիա թշնամանք ունի բազմաթիւ երկիրներու եւ ժողովուրդներու հետ եւ իր պատմութիւնը կը վկայէ անոնց հետ յարաբերութեան արիւնալի էութիւնը: Միւս կողմէ, Թուրքիա իսրայէլի հետ կնքած է յարձակողական, պաշտպանողական բնոյթի զինուորական դաշինք մը, որ կ'ընդգրկէ նաեւ գաղտնի սպասարկութեանց համագործակցութիւնը: Իսրայէլի հետ կնքուած այս համաձայնագիրը կը սպառնայ շրջանին մէջ խաղաղութեան գործընթացին, եւ իսրայէլի պետութեան նկատմամբ Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան կողմնակալ կեցուածքը մեզ կասկածելու կը մղէ:

Բ.. Թուրքիա կը շարունակէ բռնագրաւել հիւսիսային Կիպրոսը, շրջափակման կ'ենթարկէ Հայաստանը եւ կը մերժէ ճանչնալ 1915ին կողմէ գործուած Հայկական Յեղասպանութիւնը ու ներողութիւն խնդրել այդ ոճիրին համար:

Գ.. Թուրքիա կը շարունակէ մարդկային իրաւանց խախտումը եւ փոքրամասնութիւններու իրաւանց կապտումը, ինչ որ զինք ատակ է ի դարձներ մասնակցելու միջազգային խաղաղարար կայուն առաքելութեան մը:

Դ.. Կասկած չկայ, որ միջազգային ուժերուն մաս կազմող որեւէ ուժ պէտք է ընդունելութիւն գտնէ Լիբանանեան ընկերութեան կողմէ. Լիբանանի մէջ հալածանքով եւ բռնատիրական լուծումով լեցուն Թուրքիոյ պատմութիւնը չ'օգնէր արժանանալու այդ ընդունելութեան՝ նկատի առնելով, որ Լիբանանցի ժողովուրդը տակաւին իր հաւաքական չիշողութեան մէջ կը կրէ թրքական ոճիրներու եւ բռնատիրութեան հետքերը:

Մեկնելով այս իրողութիւններէն, կը վերահաստատենք մեր ընդդիմութիւնն ու մերժումը հարաւային Լիբանանի մէջ տեղակայուելիք միջազգային խաղաղարար ուժերուն մէջ թրքական ուժերու ներառումին, եւ Լիբանանեան պետութեան կը պահանջենք չ'ընդունիլ այս ուժերուն մասնակցութիւնը՝ գորակցելով Լիբանանահայ համայնքի զաւակներուն փափաքին, համայնք մը, որ Լիբանանեան ընկերութեան կարեւոր մէկ հատուածը կը կազմէ: Լիբանանեան կառավարութեան ուղղուած մեր այս նամակով կու գանք կառավարութեանէն պահանջելու, որ Լիբանանի մէջ թրքական ուժերուն ներկայութիւնը մերժող հայկական կեցուածքը ներառէ իր օրակարգին մէջ, մանաւանդ որ աշխարհի այս շրջանին մէջ Լիբանանի իւրաքայտկութիւնը, որ կը կայանայ համախոհական համակեցութեան հայրենիք մը ըլլալու իրականութեան մէջ, կը պարտաւորեցնէ իր ղեկավարներուն կառչելու համայնքային եւ քաղաքակրթական տարբերութիւններուն յարգանքէն՝ մեկնելով իւրաքանչիւր համայնքի ինքնութեան, պատկանելիութեան, մշակոյթի եւ որոշումներու իւրաքայտկութեան յարգանքէն: Այս իւրաքայտկութիւնը պիտի մնայ Լիբանանի ուժը եւ չաղթանակի խաղաքարտը՝ ընդդէմ բոլոր մարտահրաւէրներուն, ինչպէս նաեւ պիտի մնայ այն խաղաքարտը, որով Լիբանան պիտի վերջապէս եւ աւելի եւս զարգանայ:

**ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶՏՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՍՈՅՒԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ**

**ԿԱՐՍ-ԱՆԱԼԵԱԿ-ԹԻԼԻՍԻ-ՊԱԵՈՒ
ԵՐԿԱԹՈՒԴՈՒ ԾԻՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՍԿՍՈՒԻ
2007 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ**

«Կարս-Ախալքալակ-Թբիլիսի-Պաքոն երկաթուղին ռազմավարական նշանակութիւն ունի Թուրքիայի համար, իսկ ծրագրի իրագործումը, ըստ Թուրքիայի, Ատրպէյճանի եւ Վրաստանի որոշման, կը սկսուի արդէն 2007 թուականին», - «Թրենդ»-ի փոխանցմամբ, Իզդիրում յայտարարել է Թուրքիայի տրանսպորտի նախարար Բինալի Եիլդիրիմը:

«Ծրագրի իրագործմանը յատկացուելու է 320 միլիոն դոլար», - նշել է նախարարը՝ աւելցնելով, թէ «երկաթուղու շնորհիւ Թուրքիան կը դառնայ հիմնական դերակատարը Եւրոպայի եւ Ասիայի միջեւ տրանսպորտային փոխադրումներում»:

Եիլդիրիմը նաեւ տեղեկացրել է, թէ ներկայումս քննարկուած է Կարսից Նախիջեւանի տարածքով դէպի Իրան երկաթուղու կառուցման հարցը:

www.massisweekly.com

**ՇԻՋԵՑԱԻ ԲԱՐՁՐԱՐՈՒԵՍ ՎԱՍԱԿԻ ՏԵՐ
ԲԱՆԱՍՏԵՂՈՒԿԻՆ՝ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ**

Շարունակուած էջ 1-էն

ցաւերն ու ուրախութիւնները, ճախողութիւններն ու յաջողութիւնները, երազները: Կը գօտեպնդէր Սփիւռք-Հայրենիք կապերու առաւել սերտացումը եւ կը գործէր այդ ուղղութեամբ, «Բայրոյ կարաւաններու» հետեւեալով: Ան առիթով մը անցնող մի քանի ամիսներու, պիտի գրէր «Կիլիկիա Նաւի անձնակազմին» (Ազգ), «...որ ամառն է մեր մէջ մեր Կիլիկեան մախնիներին ոգին, որ մեզմէ դեռ պիտի ապրենք, ստեղծենք, հասցնենք մեր արդար երազներուն»:

Սիլվա Կապուտիկեան, անկախաբար իր յուզական ներաշխարհէն՝ դրսեւորեց գաղափարապէս կազմաւորուած ու պայքարի առաջին շարքերու վրայ կեցած երդումը շարքայինի անկրաւորութիւններու դէմ: Ձաղկեց ժողովուրդները շահագործող եւ ստրկացնող ուժերը: Քաջալերեց ժողովուրդներու բարեկամութիւնը: Պաշտպանեց անոնց իմքոքման իրաւունքը:

Իր ժողովուրդի ու հայրենիքի իրաւունքներու պաշտպանութեան դիրքերու վրայ մնալու գաղափարական ուժեղ գիծը չէ՞ր, որ ան անխնայ պայքարեցաւ, մերօրեայ, այսպէս կոչուած անկախ հայրենիքէն ներս ի գործ դրուած անարդարութիւններու, չարաշահութիւններու, բռնատիրական վարչակարգի, ապօրինութիւններու դէմ: Անոնք յանգեցան հայաբափումի, ինչպէս պիտի ըսէր մեր մեծ բանաստեղծուհին Գրողներու Բ. Համագումարին. «Իշխանութիւններին անհեռատես քաղաքականութեամբ, հայաբափումն ոչ միայն տարածութիւնները, այլեւ մարդկանց հոգին»:

Սիլվա Կապուտիկեանի մահով, հայ մշակոյթը, հայ ժողովուրդն ու հայրենիքը կը կորսնցնեն մեծ պաշտպան մը, բարձրարժեք գործիչ մը, երախտաւոր մը, որուն անունը միշտ ու ամէն ուր բարձր պիտի հնչէ մեր նոր սերունդներու շրջաններուն վրայ:

Բիր յարգանք իր անթառամ յիշատակին:

ՎԵՐՋԻՆ ԸՐԱԾԵՑ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

Եւ անձնուէր ծառայեց մեր հասարակական կեանքի բարենորոգման ու ամրապնդման նուիրական գործը:

Կոմիտասի անուան պանթէոնին ներս Սիլվա Կապուտիկեանի աճիւնը ամփոփուեցաւ Արամ Խաչատրեանի շիրիմի մօտ: Սիլվա Կապուտիկեան ակտիւ-

Սիլվա Կապուտիկեանի աճիւնի մօտ պատուոյ պահակ կանգնած են յուղարկաւորութեան կառավարական յանձնաժողովի անդամները՝ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեանի գլխաւորութեամբ

ծին», - իր հրաժեշտի խօսքին մէջ Վեհափառ Հայրապետը: - «Խունկ, աղօթք եւ օրհնութիւն բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեանի պայծառ յիշատակին»:

Ինչ մասնակցած էր Հայաստանի հասարակական կեանքին, հրապարակային ելոյթներ ունեցած էր դարաբաղեան շարժման ժամանակ:

2004 թուականի Ապրիլ 13-ի դէպքերէն ետք, երբ Հայաստանի իշխանութիւնները բռնի ուժով ցրուեցին ժողովրդային խաղաղ ցույցը, Սիլվա Կապուտիկեան ի նշան բողոքի ետ վերադարձուց Ռոբերդ Քոչարեանի կողմէ իրեն շնորհուած «Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանը:

ԸԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵ ԸՆԴԴԻՍԱՆԱԼ

Շարունակուած էջ 1-էն

Կայանին յայտնած է թէ, խորհրդակցութիւններ տեղի պիտի ունենան երկու երկիրներու արտաքին գործոց նախարարութիւններուն միջեւ:

Չոցով ստանում ենք ամբողջական տեղեկատուութիւն, եւ երբ միջազգային խաղաղարար ուժերը յայտնուեն Լիբանանում ու սկսեն իրենց գործողութիւնները, երեւի աւելի յստակ կը լինի մեր անելիքը», - ըսած է Գեղամ Ղարիբջանեան:

Ներկայիս Հայաստան խաղաղարար գործեր ունի Քոսովոյի եւ Իրաքի մէջ:

«Հայաստանը ուշի-ուշով հետեւում է զարգացումներին, մենք անընդհատ մեր դեսպանատան մի-

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԵՐՕՐԵԱՅ ՄԻԱԲԵԻԵՌ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԾՊԵՏԱԿԱՆ ԱՅԱԲԵԿԻՉՆԵՐԸ

ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ

1. ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ

Ներկայիս ամբողջ աշխարհը սարսափեցնող, ահաբեկող քաղաքական միաբեկու սանձարձակապետությունը - իր վրայ հակադրուած ի բացակայութեան իսկ հետեւանքով - աւելի եւս կը խորանայ ամէն օր: Կը դառնայ աննախատեսելի, հակաժողովրդական, խիստ վտանգաւոր:

Կարճատես բախտախնդիրներու ռազմամոլ խմբակ մը՝ կեղծկրօնական եւ մշտնջապատ քաղաքականութեան մը տոն-քիչութեան դրօշին տակ, իր պոռոտախօսութեամբ եւ հայրենասիրութեան պատուանդանին բազմեցուցած այլատեսցութեան կարգախօսերով պատանդ առած է իր սեփական երկրի եւ ամբողջ աշխարհի անստոյգ ճակատագիրը: Այս հրոսակախումբին համար անիմաստ, անտեղի հասկացութիւններ են իր ժողովուրդի եւ մարդկութեան բարօրութիւնը, ապահովութիւնը:

Հարիւր տոկոսով ամբողջատիրական է իրենց դիտակէտը, մօտեցումը, աշխատելակերպը - բան մը որով անոնք յաճախ տեղիանտեղի կերպով մեղադրած են շարք մը այլ երկիրներու պետական կարգերը: Անոնք իրենց ամբողջական տիրապետութեան տակ առած են երկրին զինեալ ուժերը, բանակը, Քոնկրետը (Ներկայացուցիչներու Տունը եւ Ծերակոյտը միաժամանակ), արդարադատութիւնը (որուն բարձրագոյն մարմինը՝ Գերագոյն Ատենար, իր կազմի հինգ ձայներով նախագահ «ընտրեց» - նշանակեց Հանրապետական Կուսակցութեան թեկնածու ճորճ Պուշը՝ անտեսելով ու փոխարինելով հարիւր միլիոնն անցնող ժողովրդային քուէներու արդար ու

կարգապահ հաշուարկումը):

Հանրային կարծիք կոչուած յարածուփ երեւոյթին հանդէպ միայն արհամարհանք կայ անոնց հաշիւներուն մէջ: Թող ժողովուրդը տրտնջայ, մըթմըթայ, բողբջ ու պահանջէ: Անոնք իրենց ականջները չեն իսկ դարձներ նման «արմուկներու»՝ թէկուզ բնակչութեան մեծամասնութիւնը Պուշին պահանջէ ապօրինի ճամարտակութիւններով իր ձեռնարկած ու Քոնկրետի պարտադիր վաւերացումը չստացած, քրէական բնոյթով պատերազմներու կասեցումը, ամուլ արշաւանքներուն դադարեցումն ու զօրքերուն յետքաշումը: Թէկուզ հարցախոյզերը միայն 18 տոկոս կողմնակիցներ ցոյց տան յօգուտ փոխ-նախագահ Տիք Չէյնիին: Թէկուզ Տանըլտ Ռեմզֆելտ միայն ձախորդ, արիւնալի եւ անել պատերազմներու տիրահոշակ շարք մը ունի ցանկագրելու երբ բեմ կ'ելլէ՝ դերասանական սթաքաթօշինով ինքնավստահութեամբ, անբան ելոյթներով, անիմաստ ծրագիրներով:

Հակառակ նման իրավիճակի, անոնք առանց տատամտումի յառաջ կը տանին աշխարհակալական իրենց քանդիչ յայտագիրը: Կը գրաւեն, կը զերեվարեն, կը սպաննեն, կը բռնաբարեն, կը դատեն: Կ'ոչնչացնեն երկիրներ ու մարդեր, ծերեր ու կիներ, անկարներ ու մանուկներ յանուն ահաբեկչութեան դէմ «պատերազմի»: Ձեռականօրէն ու միայն արտաքնապէս «պատերազմ» որակուած այս բովանդակազուրկ լոգունգը կարելի է նկատել՝ շուքը հետապնդելու ապարդիւն եւ ամուլ ինքնախաբէութեան: Ահաբեկչութիւնը տուեալ երկրի մը պատկանող բանակ չէ որուն դէմ կարելի ըլլայ իջեցնել համապատասխան բանակ ու պատերազմիլ: Այլ խօսքով, իմաստ

զուրկ, ամբոխավարական հնարք մըն է հաւաքեկչութեան դէմ պատերազմ շղթայագրածելու կարգախօսը: Պատրուակ մը, լաւագոյն պարագային, որ կը նպատակադրէ իր յուսախաբութեան եւ անկարողութեան մաղձը կամ շանթը թափել՝ ահաբեկչութեան հետ ոչ մէկ աղերս ունեցող երկիրներու եւ ժողովուրդներու գլխու վրայ - Աֆղանիստան, Իրաք, Սուրիա, Իրան, Հիւսիսային Քորէա, մինչեւ որ հասնինք Լիբանան (այս վերջին ոճիրն ալ՝ անգիտակ եւ անկարող է՛նուտ Օլմերթի սիրտը պաղշտկելու դիտաւորութեամբ):

Նախագահ ճորճ Պուշի ներկայ վարչակազմի թիկունք կանգնող ամերիկեան չքնաղ հաստատութիւններէն մէկն է գանգուածային լրատուութիւնը: Երկրէն ներս եւս միաբեկու երեւոյթ ստացած են մամուլը, ռատիօ, հեռուստացոյց, ակադեմական-հասարակագիտական-քաղաքագիտական հրատարակութիւններ: Անփառուակ նահանջ՝ լրատուական գրեթէ բոլոր ճակատներու վրայ: Քիչեր կը համարձակին անկախ կեցուածք ցուցաբերել: Քիչեր քաջութիւնն ունին սահմանադրական հաշիւ պահանջելու իշխանութիւններէն: Անոնց յիշեցնելու եւ խլացած ականջներուն պուռլու թէ միայն Քոնկրետը իրաւասութիւնն ունի պատերազմ հռչակելու այլ պետութեան մը դէմ:

Պուշ, Չէյնի եւ Ընկերք լիուլի կ'օգտուին այս կացութենէն, քանի հարազատօրէն ընդդիմադիր հաշուառելի ուժ մը չեն գտներ ռազմամոլական իրենց երթին դէմ: Ըստ իշխանութեան ընթացիկ շահերու թելադրանքին, ներքին ապահովութեան վիճակը խորհրդանշող դեղին, նարնջագոյն կամ կարմիր գոյները իբր թէ երկրի ապահովութեան աստիճանը կը ցուցայտեն

օրը օրին՝ պատասխանատու քարտուղար Չերթոֆի փողկապներու համապատասխան գոյներու փոփոխութեան անմիջական հետեւողութեամբ:

Ժողովուրդին արթուն կորիզը անշուշտ չի կրնար չտեսնել՝ իր ապագան ինդրոյ առարկայ դարձնող այս թեթեւօրիկ բեմականացումը: Բայց շփոթի մէջ են անոնք: Ամէն օր սուտերով սնուցուած, ապակողմնորոշուած, ճնշումներու ենթակա: Անոնց զլացուած է ճանչնալ աշխարհի այլ կէտերուն վրայ գործուող ոճիրներու եւ այլ եղելութիւններու միտք բանին: Ասիկա ապահովելու նպատակով, իշխանութիւններու հաւատարիմ եւ անբան գործակիցը դարձած են՝ ազատութիւն բարբառող ամերիկեան գանգուածային լրատուութեան գլխաւորները - յատկապէս վերջին տարիներուն:

Կացութեան միակ ելքը - անըջական կարելին՝ պիտի ըսէր բանաստեղծը - համբերատար, երկարժամկէտ բացատրողական ու կազմակերպչական աշխատանքն է՝ բարի կամեցողութեան տէր աշխարհի բոլոր պարկեշտ մարդոց հետ համագործակցաբար վերագրաւել ժողովուրդին պատկանող երկիրը՝ իր գիշատիչ յափշտակիչներէն: Ներկայ վարչակազմի ապիկարութիւնը ինքնին ատակ է անապատելի պատեհութիւններ ստեղծել՝ երկիրը ու աշխարհը այնպիսի անտանելի կացութեան մատնելով որ ա'լ յորդի ժողովուրդի համբերութեան բաժակը:

Պէտք չէ մոռնալ, սակայն, որ քանի մը սերունդներու տքնաջան աշխատանքով միայն կարելի պիտի ըլլայ վերականգնել այն որ քաղաքական ու ռազմական աներեւակայելի տխմարութեամբ քանդուեցաւ վերջին քառօրդ դարուն թացքին:

PEACE through MUSIC Ending Hate · Giving Hope · Bringing Joy. The Pasadena Human Relations Commission presents: A Benefit Concert to Save Our Children from violence. Featuring a Wide Variety of Musical Talents. September 16, 2006 Saturday, 7:30 pm At the First Church of the Nazarene of Pasadena. Master of Ceremonies FURNELL CHATMAN NBC 4 News Reporter. Artists include YIN YIN HUANG, HOLAN SHAHEED, LOUIZA, THE HARMONIUM TRIO, BASIA, EDDIE CUNNINGHAM, YUVAL RON, LIL MAX 50, RUTH DAVIS & THE MOUNTAIN CLIMBERS, LALA.

INSURANCE COVERAGE CAN HELP YOU FINANCIALLY. I AM A PIECE OF PAPER BUT EVEN MORE. 1. I am an idea. 2. I accumulate money. 3. I am a promise for the future. 4. I can help educate your children. 5. I can guarantee the continuity of business. 6. I provide cash if death cut breadwinners income. 7. I am property that increases in value from year to year. 8. I lend money when you need it. With no questions asked. 9. I am tangible evidence that a man is a good husband and father. 10. I bring dignity, peace of mind, and security to the later years of life. 11. I am a declaration of financial independence, a charter of economic freedom. 12. I am the only thing that father can buy on the installment plan the mother does not have to finish paying for. 13. I am the financial guardian angel of the HOME. 14. I am your insurance policy. MARONIAN. Blue Cross of California, Blue Shield of California. A.B.A. INSURANCE SERVICES. TEL: 818 500-9585 - E-mail: BMaronian@aol.com. 805 E. Broadway, Glendale, CA 91205 www.ABAinsuranceServices.com

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՈՐՊԵՍՁԻ ՎԵՐԱԿԱՆՈՒՄԻ ԼԻԲԱՆԱՆԱՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐՈՒԱՆԻ ՊԱՊԱՑԵԱՆ

Ձարիքը դարձեալ զարկաւ Լիբանանին: Աւելի քան ամիս մը ան կրեց զարհուրանքը, սարսափելի, մահացու ու մահաբեր մտնէրու եւ անարգ շրջափակումի: Ամէն կողմ աւեր ու արիւն: Հրադադար է այժմ: Մաղթենք որ վերջ գտած ըլլայ ողբերգական այս իրադարձութիւնն ալ:

Քրիստոնեայ եւ մահմետական բոլոր համայնքներու իրաւախոհութեամբ գոյացած համակեցութեամբ կանգուն Լիբանանը մարդկային, օրինակելի խճանկար է հազուագիւտ:

Անոնք որ ապրած են օրհնեալ այս երկրին մէջ 70ական թուականներուն, կը հաստատեն թէ ան հասեր էր յաջողութիւններու բարձրակէտին: Բարգաւաճ ու յառաջադէմ երկիր՝ իրաւամբ կը վայելէր համբաւը ջուրհեղձի նախանձելի դիրքին հասած ըլլալու: Գեղակաւ ու յեղեղեցիներու վեհանիստ գանձակատուներու քաղցրալուր դողանջները եւ նոյնքան գեղակաւ ու յեղեղեցիներու սլացիկ աշտարակներէն բարձրացող քաղցրաձայն աղօթքները խորհրդանշել կը հանդիսանան տարբեր դաւանանքներու հետեւող մարդերու բարեկամութեան ու սերտակցութեան:

Լիբանան հարուստ է թեթեւ արդիւնաբերութեան, ճարտարարուեստի եւ արտաքին աշխարհի հետ առեւտրական յարաբերութիւններու արագ զարգացումով եւ միջազգային բազմաթիւ դրամատուներու ետեւ գործունէութեամբ: Միւս կողմէ, Պէյրութէն մինչեւ հեռաւոր անկիւնները Լեռնալիբանանի՝ հրապուրիչ համադրութիւն մը կը կազմեն հազարաւոր շքեղ կառուցանքներն ու ամարանոցները:

Հոս միջանկեալ կ'ուզեմ արձանագրել թէ Լիբանանի յաջողութիւններուն մէջ իր պատուաբեր բաժինը ունեցաւ լիբանանահայութիւնը: Արդարեւ, Յեղապանութենէն վերապրողներս Լիբանանի եւ Սուրիոյ արաբ ժողովուրդին կողմէ զրկաբաց ընդունուելէ ետք, մենք չարքաշ եւ անխոնջ աշխատանքով մասնակցեցանք այս երկու երկիրներու զարգացման, ըրինք մեր լաւագոյնը՝ որպէս երախտագիտական հատուցում: Ուրախալի է անշուշտ, որ փոխարէնը արժանացանք արդար գնահատանքի: Արաբ մեր եղբայրները բարձր գնահատեցին հայութեան ներդրումը: Մեզմէ շատեր գովասանքներ լսած են իրենց արաբ դրացիներէն ու ծանօթներէն: Սախա Աբըլի, Մուսա Փրէնսի, Ռաշիտ Սոլհի նման շատ ականաւոր մտաւորականներ հրապարակաւ յայտարարած են «Մեր հայ եղբայրները աշխատասիրութիւն եւ արհեստներ սորվեցուցին մեզի»:

Ինչ խօսք որ Լիբանանի բնական գեղեցկութիւնը, տնտեսական զարգացումը եւ լիբանանցիին ազնուութիւնը, վստահելիութիւնն ու հիւրասիրութիւնը մեծապէս նպաստեցին զբօսաշրջիկութեան զարգացման: Բազմահազար զբօսաշրջիկներ աշխարհի բոլոր կողմերէն, առաւելաբար արաբական երկիրներէ, ամէն տարի հանգստանալու կու գան Լիբանան, նպաստելով անոր տնտեսութեան:

Բոլոր այս դրական տուեալները գոհունակութիւն կը պատճառեն բարեկամ երկիրներու, սակայն

դժգոհութիւն՝ հարաւի դրացիին՝ Իսրայէլին: Յեղապաշտ, յաւակնոտ ու օտարատեսաց հրեաները չեն հանդուրժեր Լիբանանի նման բարգաւաճ երկրի մը գոյութիւնը: Ձայն կը նկատեն վտանգաւոր մրցակից:

Այս վերջին կռիւներուն պատճառը Հրգպալլան կը նկատեն ոմանք սխալմամբ, մոռցաւ թէ 2 հրեայ գինուորի դիմաց բազմաթիւ լիբանանցիներ կան Իսրայէլի բանտերուն մէջ: Իսրայէլ միշտ պատրուակ մը գտած է Լիբանանի հանգիստը խանգարելու իրեն յատուկ ծածուկ մեքենայութիւններով: Ան կը ջանայ խոռովել Լիբանանի խաղաղութիւնը, քանդելով տարբեր համայնքներու միջեւ գոյութիւն ունեցող աւանդական համակեցութիւնը, անջատ երկու Լիբանան ստեղծելու հեռանկարով թերեւս: Իր այս նենգ, քողածածուկ միջամտութեան հետեւանքով յառաջ եկան 1975ի ներքին կռիւները համայնքներու միջեւ: 15 տարի տեւած կռիւներու ընթացքին աւերուեցան բազմաթիւ հաստատութիւններ եւ

տուններ, գոհուեցան հարիւրաւոր անմեղ լիբանանցիներ: Ի պատիւ լիբանանահայութեան, պէտք է ընդգծել թէ հայութիւնը չմասնակցեցաւ կռիւներու, հակառակ ճնշումներու, հեռատես եւ խոհեմ որոշումով, դեկավարութեամբ մեր երեք կուսակցութիւններու, որոնք գրեթէ գրական չէզոքութիւն: Քաջարի մեր տղաքը, առանց մէկ փամփուշտ արձակելու հայաբնակ շրջանները յաջողեցան պաշտպանել ոտնձգութիւններու դէմ:

Վերջին այս ողբերգութեան ընթացքին լիբանանահայութիւնը անգամ մը եւս արտայայտեց արաբ ժողովուրդին հանդէպ իր համակրանքը: Լիբանանի հարաւային շրջաններէն խուճապահար փախչող հազարաւոր դժբախտ ընտանիքներ ապաստանեցան հայաբնակ թաղերու, յատկապէս Պուրճ Համուտի մէջ, ուր կարելի ամէն աջակցութիւն գտան հայերու կողմէ:

Վաղը, խաղաղութեան պայմաններու մէջ շուտով պիտի վերականգնուի աւերուած Լիբանանը, անշուշտ շնորհիւ արտաքին նիւթական մեծագումար օժանդակութիւններու:

Այս անգամ, բարեբախտաբար, հայաբնակ շրջանները գերծ

մնացին ու մահաբերութեամբ աւերածութենէն, սակայն լիբանանահայութիւնը անհրաժեշտօրէն պէտք ունի օգնութեան: Գիտենք թէ մեր դպրոցները, մամուլը եւ միութիւնները այս դէպքերէն առաջ ալ արդէն կարիքը ունէին աջակցութեան: Այժմ, երկրին տնտեսութեան ահաւոր քայքայումին հետեւանքով յառաջ եկած անգործութիւնն ու սղութիւնը ծանր, շատ ծանր կացութեան մատնած են, ուրիշներու կարգին նաեւ հայերը: Ուստի նիւթական շտապ օգնութեան կարիքը ունին Լիբանանի մեր եղբայրներն ու քույրերը: Ուրախ ենք որ Հայաստան օգնութեան փութացուց առանց յապաղումի: Արդ, Սփիւռքահայութիւնը, իր կարգին անհրաժեշտ է որ ձեռնարկէ շուրջ միջոցառումներու, օր առաջ օգնութիւն հասցնելու Լիբանանահայութեան, որ, համոզուած ենք թէ, այս փոթորիկէն ետք, պիտի վերականգնի անպայման նախկին ուժակալութեամբ, վերստանան իր համար Սփիւռքի ազգապահպանումի ճիգերուն սատարելու իր աւանդական առաքելութիւնը:

Օգնենք լիբանանահայութեան, որպէսզի արագ վերականգնի:

Օ Գ Ն Ե Ն Ք Լ Ի Բ Ա Ն Ա Ն Ի Ն

Անգամ մը եւս վայրագ բռնարարներու եւ տակաւ շարունակուող պատերազմի զոհ կ'երթայ բովանդակ Լիբանանը:

Արդարեւ, օդային ուժերու զոհ գացած են բազմաթիւ անմեղ մարդիկ, տեղաբնակ դարձած են անլիք 800 հազար հոգի, որոնք կարիք ունին ամէն տեսակի օգնութեան (հագուստ, սնունդ, դեղորայք եւ ապաստարան): մէկ խօսքով Լիբանան դարձած է «Աղէտի Երկիր»:

Լիբանանահայութիւնը եւս կ'ապրի դժուարին օրեր: Հայկական թաղամասերը կը դիմագրաւեն կենցաղային, առողջապահական, սնունդի ապահովման, ջուրի եւ էլեկտրական հոսանքի դժուարութիւններ, որոնք հոգալու պարտականութիւնը ստանձնած են մեր քաղաքական եւ քառասիրական կազմակերպութիւնները: Տնտեսական դժուարութիւններու եւ անգործութեան պատճառաւ սկսած է բազմապատկուել չքատու հայերու թիւը:

Հայկական կազմակերպութիւնները նաեւ օգնութեան ձեռք կ'երկարեն երկրի հարաւային շրջաններէն հայկական թաղամասերը ժամանած գաղթականներուն:

Հայկական կրթական քառասիրական Միութիւնը (Հ.Կ.Բ.Մ.) իր դարմանատուները եւ կրթական ու քառասիրական կենտրոնները առանց խտրութեան բացած է բոլորին առջեւ, օգտակար հանդիսանալով եւ հոգալով ժողովուրդի կարիքներուն:

Ռազմական գործողութիւններու աւարտէն ետք իսկ, երկար ժամանակ, լիբանանահայութիւնը պէտք պիտի ունենայ հայաստանի եւ սփիւռքի օգնութեան՝ իր գոյութիւնը պահպանելու եւ արտագաղթի ներքին կամ արտագաղթի հոգիները կամ իր կամեցածը:

Ուստի, կոչ կ'ուղղենք սփիւռքահայութեան՝ գործակալութիւնը զօրակցի աղէտահար Լիբանանի կարօտեալներուն եւ անյապաղ մարդասիրական օժանդակութիւն ցուցաբերել հայութեան:

Տուրքէ գերծ մեր գումարները հաճեցէք առաքել կողքի հասցէին.

Հ.Կ.Բ.Մ. ԿԵԳՐՈՒԹԻՒՄ ԿԵԳՐՈՒԹԻՒՄ

Please write your tax-deductible contributions to:

A.E.B.U. - Lebanon Fund
 1060 North Allen Avenue
 Pasadena, CA 91104
 U.S.A.

FOR WIRE TRANSFERS:
 Bank Of America
 Account # : 02300-4230
 Routing # : 026009593

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԹԵՄԷՆ ՆԵՐՍ ԸԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

Հայաստաննայց Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Հայ Ուսուցիչներու տարեկան գիտաժողովը տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի Առաջնորդարանի կեդրոնին մէջ՝ Յուլիս 16-23 օրերուն:

Այս տարի Թեմի ծուխերէն 14 ուսուցիչներ կը մասնակցէին տարեկան այս գիտաժողովին, որ տեղի ունեցաւ Առաջնորդարանի համալիրին մէջ: Մասնակցող ուսուցիչներուն ներկայացուցան Հայերէն լեզուի եւ մշակութիւն ուսուցման փոփոխութիւնը, ինչպէս նաեւ դասապատրաստութեան ծրագրում, դասարանի մէջ կարգապահութիւն, ուսուցչին վարուելակերպը, ուսուցման նոր մեթոտներ եւ Հայերէնի ուսուցումը՝ որպէս երկրորդ լեզու: Այս հաւաքին նպատակն էր ուսուցիչներուն տրամադրելի դարձնել այն միջոցները, որոնցով անոնք նոր սերունդը պիտի դաստիարակէին:

Առաջնորդարանի անձնակազմէն՝ խմբավար Խորէն Մէլիսանէնեանի եւ Կիրտա Պչաքճեանի կողքին՝ հետեւեալ դասախօսները իրենց մասնակցութիւնը բերին. Փրոֆ. Սեդա Տատոյեան, Դոկտ. Սոկրատ Պօյաճեան, Դոկտ. Մէրի Շամշոյեան-Օլսըն, Հոգ. Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յովհաննէսեան, Արժ. Տ. Ընձակ Ա. Քհնյ. Նալպանտեան, Փրոֆ. Ճէյմս Քուլթրէլաքոս, Դոկտ. Ճէյմս Ճէյքըրպարն, Տաթի Պենկոյեան, Յարութ Մըսրըլեան, Յովսէփ Մելքոնեան, Լուսին Գասպարեան, Ֆլորանս Աւագեան, Սուզըն Խրիմեան-Քըրպի, Վիքի Խըրըբեան, Ջարմինէ Պօղոսեան, Յովհաննէս Խոստեղեան, Սեդա Ճէպէճեան, Մարօ Փարթամեան եւ Արթուր Համալեան:

Գիտաժողովի եւ մասնակցող ուսուցիչներուն մասին ակնարկելով Առաջնորդարանի Հայկական Ուսման Բաժանմունքի համակարգող Կիրտա Պչաքճեան ըսաւ. «Մեր ծուխերու զարգացումը ոչ միայն ունին լաւ ուսուցիչներ, որոնք նուիրուած են իրենց աշխատանքին, այլ նաեւ անոնք պատրաստ են զարգացնելու իրենց կարողութիւնները: Այս յայտագիրով կը ջանանք դասախօսներ հրաւիրել՝ որոնք ծուխերու տեղական դաստիարակները յուզող հարցերու մասին լուսաբանութիւններ եւ առաջնորդութիւն կու տան: Եթէ մենք կարենանք անոնց տրամադրե-

լի դարձնել իրենց աշխատանքը բարելաւելու միջոցները, անոնք աւելի արդիւնաւէտ կերպով պիտի փոխանցեն մեր հայկական մշակութիւնը յաջորդ սերունդներուն»:

Ուղիղ թարգմանի (Մասաչուսէց) Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ ուսուցչուհի Այտա Աստղիկ Մարգիսեան այս հաւաքին մասին հետեւեալ արտայայտութիւնը ունեցաւ. «Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ դասախօսներուն, որոնք մեզի ծանօթացուցին ուսուցման նոր մեթոտները եւ մեր գիտութիւնն ու կրթական իմացութիւնը ձեռնարկեցին: Մեզ ներշնչեցին, եւ մենք նոր եռանդով ու խանդով պիտի շարունակենք մեր գործը»:

Պոքա Ռաթոնի (Ֆլորիտա) Ս. Դաւիթ Եկեղեցւոյ ուսուցչուհի Շաքէ Փոթուքեանը ըսաւ. «Ներշնչող շաբաթ մը եղաւ ինծի համար: Նորութիւններու տեղեկացայ իմ ազգային ժառանգութեանս մասին, եւ որոնցմով զօրացած պիտի վերադառնամ եւ զանոնք պիտի փոխանցեմ իմ աշակերտներուն»:

Գիտաժողովին մասնակցողները հանդիպում մը ունեցան Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Խաթալ Արք. Պարսամեանի հետ, որ իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Կը գնահատեմ Հայկական մշակութի մասին ձեր գիտութիւնն ու ծանօթութիւնը աւելի զարգացնելու ձեր փափաքն ու ցանկութիւնը: Ուրախ եմ որ ձեր ժամանակն ու կարողութիւնները ի սպաս կը դնէք Հայ մանուկներու դաստիարակութեան ի նպատակ: Մեր հոգեւոր, ազգային եւ մշակութային ժառանգութիւնը մեքենաբար չի փոխանցուիր. որպէս ուսուցիչներ՝ դուք էք որ այս ոգին պիտի ներարկէք նոր սերունդին միտքին սիրտին մէջ: Դուք կեանք պիտի տաք մեր լեզուին, հաւատքին, պատմութեան եւ աւանդութիւններուն»:

Գիտաժողովի աւարտին՝ մասնակցող ուսուցիչները շաբթուան ընթացքին իրենց ներկայացուած նիւթերէն մէկուն մասին, բոլորին ներկայութեան, դասաւանդութիւն մը կատարեցին: Իսկ Կիրակի, Յուլիս 23, յաւարտ Ս. Պատարագի, տեղի ունեցաւ վկայականաց բաշխումը՝ Ս. Վարդան Մայր Տաճարի Լուսարարապետ Արժ. Տ. Մարտիրոս Քհնյ. Չեւեանի մասնակցութեամբ:

ՄԱՍՆՈՅ ԸԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ԸԱՅ ԸԱՄԱՅՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ ՄԱՐՆԻ

Կազմակերպութեամբ Փաստիւնայի Հայ Համայնքի Ոստիկանութեան Խորհրդատու Մարմին, որու մաս կը կազմեն շրջանի կեղեցիները, աւանդական երեք կուսակցութիւններն ու Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, եւ հովանաւորութեամբ Փաստիւնայի Ոստիկանութեան, կազմակերպած է ճաշկերպութիւն հանդիսութիւն մը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի Երեւանի Ոստիկանութեան կարիքներուն:

Սոյն հանդիսութիւնը տեղի պիտի ունենայ, Շաբաթ 7 Հոկտեմբեր 2006ին, երեկոյեան ժամը 7:00էն սկսեալ, Փաստիւնայի Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ, 740 E. Washington Blvd.: Օրուան հանդիսավարն է յայտնի իրաւաբան Մարք Կիրակոսը, իսկ գլխաւոր բանախօսը պիտի սանդիսանայ Փաստիւնայի Ոստիկանապետ Պէրնարտ Մելքեանը:

Այս առթիւ կ'ուզենք հրապար-

ակաւ յայտնել որ նիւթական որեւէ փոխանակում տեղի պիտի չունենայ Երեւանի Ոստիկանութեան, այլ գոյացած գումարով ոստիկանական արդիական պիտոյքներ պիտի գնուին ու ղրկուին Երեւան, Փաստիւնայի Ոստիկանութեան միջոցաւ:

Կը յուսանք որ Հայ Համայնքը խուճենք կը մասնակցի այս ճաշկերպութիւն-հանդիսութեան եւ իր առիւծի բաժինը կը բերէ նուիրահաւաքին, որպէսզի հայրենի մեր քոյրերն ու եղբայրները կարենան ապահով կեանք մը ունենալ, արդիականացած ոստիկանութեան մը հակողութեան ներքոյ:

Տոմսերու արժէքն է \$100 տոլար: P.A.P.C. կազմակերպութեան եղած բոլոր նուիրատուութիւնները տուրքէ գերծ են 501 (c) (3): Տեղ ապահովելու համար կը խնդրուի կապ պահել Գրիգոր Սթամեանի հետ (626) 794-7942, նաեւ Արա Սահակեանի հետ (626) 665-9772:

ՅԱԻԱԿՅԱԿԱՆ ԳԻՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ՄԱՆՈՒԱՆ ԱՌԹԻ

Մեծարգոյ Պրն. Լեւոն Անանեան Նախագահ Հայ Գրողներու Միութեան Երեւան, Հայաստան

Սրտի խոր կսկիծով իմացանք մեծանուն բանաստեղծ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ մահուան գոյժը:

Միլիա Կապուտիկեան եղած է հայ ժողովրդի ամենէն վաւերական եւ ամենէն շատ սիրուած բանաստեղծներէն մին: Ան մշակած է գրական այլ սեռեր եւս, միշտ արժանանալով հայ ընթերցողներու ջերմ գնահատութեան: Ան եղած է նաեւ մարմնացումը հայրենասիրութեան: Հայրենիքի եւ հայ ժողովուրդի շահերու մշտարթուն պաշտպանը եղած է թէ՛ Հայաստանի եւ թէ՛ սփիւռքի մէջ:

Մեծ եղած է նաեւ անոր վաստակը հայ գրականութեան, հայ մշակութի եւ Հայրենիքի հանդէպ:

Ամերիկայի Հայ Գրողներու Միութիւնը յարգանքով կը խոնարհի իր յիշատակին առջև:

Մեր սրտագին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք իր հարազատներուն եւ Հայաստանի Գրողներու Միութեան, որուն երկարամեայ եւ գործօն անդամը եղած էր ան:

Թորգոմ Փօսթաճեան Նախագահ Ամերիկայի Հայ Գրողներու Միութեան Օգոստոս 26, 2006

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՁՕՆ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԳԱՐՈՒՅ ԸԱՐԵԱՆՑ

Յաւերժի ճամբորդ, դու մեծ հայուհի, Ամենայն Հայոց բանաստեղծուհի:

Պայքարով հասար փառքի գագաթին:

Սիրոյ կշեռքի տարաբախտ նժար, Քո կեանքն էլ եղաւ եւ հեշտ, եւ դժուար:

Շքանշանը ետ շարտեցիր, Ազատութիւնը գերադասեցիր:

Սերտեցիր դասը Հայոց մեծերի, Վերածնունդով Ռաֆֆու «Կայծեր»ի:

Եւ հաւատալով քո մեծ երագին Հաւասարութեցի անմահ Շիրագին:

Հեռու մնացիր էժան գահերից, Կործանող ծափի քու պահերից:

Կեանքը բաժանեց կին ու անուսին, Վախճանը կապեց, հանգչեք միասին:

Օգոստոս 27, 2006 Կլէմսէյլ

ԹՄՍ ԱՐՇԱԿ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ԿԱՐԻՆԷ ՏԱՂԵԱՆ ՄԱՍՆԱՇԵՆՔԻ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒՄ

Երեքշաբթի, Սեպտեմբեր 5, 2006 վերամուտն է ԹՄՍ Արշակ Տիգրանեան Վարժարանի 2006-2007 ուսումնական տարեշրջանին:

Առաւօտեան արթութիւն եւ վերամուտի իմաստալից արարողութեան պիտի յաջորդէ անուանակոչումը Վարժարանի Բարերարներէն Տոքթորներ Պետրոս եւ Կարինէ Տաղլեան մասնաշէնքին, օրհնութեամբ Թեմակալ Առաջնորդ Տ. Յովհան Արք. Տէրտէրեանի, իր կողքին ունենալով Տ. Մանուկ Ա. Քհնյ. Մարգարեանը՝ հովիւ Հովիվուտի Ս. Յովհաննու Կարապետ Մայր Տաճարի:

կան Յանձնախումբի եւ յարակից մարմիններու անդամներուն, Տնօրէնութեան, Ուսուցչական Կազմին, եւ յատկապէս 7-12 կարգի աշակերտներուն, որոնց մասնաշէնքն է որ կոչուելու է Պետրոս եւ Կարինէ Տաղլեաններու անունով:

Տոքթորներ Պետրոս եւ Կարինէ Տաղլեան ամուլը ցարդ 300,000 տոլար նուիրած են ԹՄՍ Արշակ Տիգրանեան Վարժարանին, բայց մանաւանդ, անոնք իրենց զաւակներուն կրթութիւնն ու դաստիարակութիւնը վստահած են կրթարանին: Այսպէս Յակոբ՝ շրջանաւարտ է 2001ին, Կարինէ՝ 2003ին, իսկ Անին՝ այս տարի կ'անցնի 9րդ դասարան:

Հոգեպարար այս արարողութեամբ 25ամեայ վարժարանին 26րդ տարեշրջանի սկիզբը կը զգենու մասնաւոր իմաստ:

«ԿԱՅԾ» Երիտասարդական Նուագախումբը Պէտք Ունի Հայերէն Երգերու Ծանօթ Երիտասարդ Երգիչ Կամ Երգչուհիի Հետաքրքրուողները Կրնան Հեռաձայնել Ռազմիկին՝ 818-590-2824

HAMLET

SHINING STAR
FROM
ARMENIA
WITH
HIS BAND
SEPTEMBER
9 & 10, 2006

ՀԱՄԼԵՏ ԳԵՈՐԳԵԱՆ

ԻՐ ՆՈՐ ԵՐԳԱՅԱՆԿՈՎ ԵՒ 9 ՀՈԳԱՆՈՅ ՆՈՒԳԱՆՈՒՄԲՈՎ

GLENDALE HIGH SCHOOL AUDITORIUM

1440 E. BROADWAY, GLENDALE

ՇԱԲԱԹ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 9-ԻՆ, ԺԱՄԸ 7-ԻՆ

ԿԻՐԱԿԻ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10-ԻՆ, ԺԱՄԸ 6-ԻՆ

ՏՈՄՍԵՐԻ ԶՐԻ ԱՌԱՔՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԵՌԱԶԱՅՆԵԼ (818) 265-0506 (818) 482-6131

ՏՈՄՍԵՐԸ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ CHATERIAN VIDEO (818) 242-6928 ANI GROCERY (818) 241-7229

PACIFIC VIDEO (818) 956-6643 GLENOAKS VIDEO (818) 242-9009 Parseghian Records (323) 664-3365

VAN BAKERY (323) 466-2450 SHIRAK MARKET (818) 249-3314 ANUSH BAKERY (818) 759-4747

ՏՈՄՍԵՐԻ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ՝ 25, 30, 35, 40, 50 ԵՒ 75 ԴՈՒՍՐ

FOR INFORMATION CALL: KACH NAZAR (818) 246-0125

Special Thanks To Our Sponsors...

**WELLS
FARGO**

535 N. Brand Blvd.
Glendale

Massis Weekly

Volume 26, No. 30

Saturday, September 2, 2006

Turkey Cabinet Approves Lebanon Force Armenian Community Continues To Express Its Opposition

ANKARA / BEIRUT -- Turkey's cabinet has decided to send peacekeeping troops to Lebanon and will seek parliament's approval for the deployment.

Cemil Cicek, a government spokesman, said on Monday that parliament will convene to debate the deployment this week or next.

Cicek said: "In principle, we've decided to join the UN peacekeeping mission.

"The issue was debated in detail, considering our country's national interests. We will call on the parliament to meet in the shortest time."

The cabinet's decision comes amid mounting opposition in Turkey to a deployment. Ahmet Necdet Sezer, Turkey's president has come out strongly against the deployment. On Friday Sezer said it was not Turkey's "responsibility to protect the interests of other countries".

Several legislators within the ruling Justice and Development Party have also spoken out against a possible deployment.

But the United States, the European Union and Israel have been pressing Turkey, the only Muslim member of Nato and a country with close ties to Israel and Arab countries, to send peacekeepers.

Turkey ruled Lebanon for about 400 years during the Ottoman Empire and many Turkish officials are keen for their country to have a say in an area that they regard as Turkey's back yard.

Riot police officers detain protesters holding a banner against Turkey's possible deployment of troops to Lebanon during a military parade marking the 84th anniversary of Victory Day in Istanbul

Armenian Community of Lebanon continues to oppose participation of Turkish forces in the UN peacekeeping mission. In a message to the international mass media Armenian deputies of the Lebanese parliament, Jean Oghasapian, Yeghik Jeredjian, Hagop Kasardjian and Serge Tursarkisian, have praised the actions of the Lebanese government and its head Fouad Siniora underscoring the latter's ability to defend the state's utmost interests in difficult conditions. In the meantime, on behalf of the Lebanese Armenian community the deputies called on the government not to include Turkish forces among the international peacekeeping contingent bound to deploy in the south.

They emphasized that Lebanon is a country where different communities coexist, and everyone has to respect each community's feelings. In this regard, the deputies reminded that Lebanon's Armenian community was formed due to the Armenian Genocide

Armenian Community Opposition

Continued on page 2

Silva Kaputikian Passes Away Armenians Bid Farewell To Renowned Poetess

YEREVAN -- Thousands of people gathered near the Opera House in Yerevan on Tuesday to attend the funeral of famous poetess and outstanding public figure Silva Kaputikian.

Kaputikian's works popular in Armenia and across the Diaspora had been translated into different languages.

Many of admirers of her poetry, among them thousands of ordinary people, Diaspora Armenians, as well as politicians, came to bid farewell to the women on the poetry of which generations of Armenians were raised both in Armenia and abroad.

The funeral was organized by a government-appointed commission led by Prime Minister Andranik Markarian.

"It is a great loss not only for our literature, but also for the people. An intellectual who left us precepts about our fatherland, language, about national values died," Markarian said in his speech at the funeral.

The poetess, who died last Friday, at the age of 87, is known for her active civil position both in the communist times when she was in the forefront of the Karabakh movement and also in the post-independence years when, as her friends and colleagues say, she was not afraid to raise a voice of protest against what she considered to be unjust and unfair.

Following the events of April 13, 2004, when Kocharian regime used violence against peaceful protestors in Baghramian Avenue, Kaputikian returned the Mesrop Mashtots Order she

Silva Kaputikian's funeral procession leaving the Opera House

had been decorated with as a token of protest.

"When such people leave our lives, it is a loss for the entire nation. And today I want to express my condolences to the whole nation," Culture Minister Hasmik Poghosian said about the poetess.

Head of the National Assembly's Standing Commission on Science, Education and Culture Affairs Hranush Hakobian said Kaputikian will stay in the memory of Armenians as their national poetess. "She lived a glorious life and the state and the nation is saying goodbye to her in a solemn way," she said.

His Holiness Catholicos of All Armenians Karekin II was also among those who came to bid farewell to Kaputikian.

When the coffin with Kaputikian's body was to be placed onto a catafalque on Abovian Street, a group of people volunteered to carry 'the great daughter of the nation' to the cemetery on their shoulders, and they led the procession for about two kilometers to the Komitas Pantheon where Kaputikian was buried next to great Armenian composer Aram Khachatrian.

Oskanian Meets US Cochairman Matthew Bryza

Armenian Foreign Minister Vartan Oskanian held a meeting with OSCE Minsk Group cochairman from the United States Matthew Bryza on Monday on the sidelines of the two-day international forum "Caspian Prospects 2008" in the Slovenian town of Bled, Armenian Foreign Ministry spokesman Vladimir Karapetian told RFE/RL.

Karapetian did not report the details of the meeting. He said that Oskanian did not meet his Azerbaijani counterpart Elmar Mamedyarov.

Karapetian also said that Oskanian's speech at the forum dealt with the Armenia-EU relations as part of the New Neighborhood Policy.

More than 180 representatives of a number of countries, including President of Azerbaijan Ilham Aliiev, are attending the forum.

Governor Schwarzenegger Announces Support Of Bill For Armenian Genocide Victims And Families

SACRAMENTO -- Lawyers seeking to recover millions of dollars in bank deposits for Armenian genocide victims are getting some help this week from state lawmakers.

A class-action lawsuit filed against two German banks seeks the return of cash, bonds, gold jewelry and other assets that lawyers believe are owed to an estimated 2,000 heirs of genocide victims, including some possibly living in the San Joaquin Valley, home of thousands of Armenian-Americans.

Senate Bill 1524 by Sen. Chuck Poochigian, R-Fresno, and Sen. Jackie Speier, D-Hillsborough - both of Armenian decent - would extend the statute of limitations for such claims until 2016. It passed the Assembly on Monday on a 77-0 vote and will likely pass the Senate before the session ends Thursday.

Gov. Schwarzenegger supports

the bill, according to his office.

The lawsuit was filed earlier this year on behalf of several Armenians living in Southern California. Lawyers have argued that the plaintiffs are free to sue under current law, but attorneys for the defendants have replied that the statute of limitations prohibits the action, said Vartkes Yeghiayan, a Los Angeles-area attorney representing the Armenians.

If the bill were to become law, it "would certainly fortify our position," Yeghiayan said.

Deutsche Bank A.G., one of the two banks sued, did not return a call for comment. The other bank sued is Dresdner Bank A.G.

The bill has already cleared the Legislature once this year. But it was tied to another bill that would have

Continued on page 4

Vladimir Putin Opposes Serzh Sarkisian Presidency

Iravunk" weekly suggests that the latest meeting Vladimir Putin and Robert Kocharian, in Sochi, did not bypass the issue of the internal political developments in Armenia, including the issue of Kocharian's successor. The paper's source reveals that during that discussion Putin undiplomatically stated to Kocharian: "Russia does not consider Serzh Sarkisian as your successor." The paper also cites a source close to the Armenian president's administration according to which this opinion was brought to Sarkisian's notice and, according to the paper, "Sarkisian said that he had decided everything for himself a long time ago."

EU Neighbours Drifting Into War, Brussels Warns

By Andrew Rettman

EUOBSERVER / BRUSSELS - Brussels has voiced alarm at the mounting risk of open warfare in the EU's southeast neighbours - Georgia, Armenia and Azerbaijan - amid European plans to sign new cooperation pacts and build new pipelines in the region.

"Negative trends are coming together, the combination of which is, frankly, alarming," external relations commissioner Benita Ferrero-Waldner said at an experts' forum in Slovenia on Monday (28 August), citing a recent upswing in aggressive rhetoric and arms spending.

"Defence spending is going through the roof," she stated, adding "there is a serious danger of the rhetoric lowering the threshold for war" in reference to the so-called "frozen conflicts" of Abkhazia and South Ossetia in Georgia and Nagorno-Karabakh in Azerbaijan.

The three regions tore away from Georgia and Azerbaijan in three separate conflicts in the early 1990s which together claimed some 35,000 lives and displaced hundreds of thousands before the various warring parties ceased fire after reaching tense impasses.

Local diplomats say potshots are still exchanged "daily" on the Nagorno-Karabakh border and "monthly" on the borders of the Georgian territories, with one woman shot dead in fighting between Georgian troops and Abkhazian separatists in the Kodori Gorge in July.

The International Crisis Group's (ICG) Europe director, Nicholas Whyte, shared Ms Ferrero-Waldner's analysis, saying "That's an extremely reasonable concern...they are preparing for war."

He cited potential Georgian military aggression in Abkhazia and potential Azeri aggression in Nagorno-Karabakh as the most likely threats to peace in the short term.

Preparing for war Georgia's military budget proportionally increased faster than any other country's in the world last year, he stated, while Azerbaijan has boasted that its military budget in 2007 will be the size of the total budget of Armenia - its main aggressor in the conflict over the ethnic-Armenian dominated Nagorno-Karabakh region.

Georgian and Azerbaijani diplomats in Brussels both say they are committed to diplomatic conflict resolution under the various multinational formats at work

in the region, but Tbilisi sees Abkhazia and South Ossetia as Russian-run mafia enclaves while Baku makes no secret of its growing impatience with the status quo.

"[Displaced] Azerbaijani people have been waiting for the liberation of the occupied territories, to return to their occupied lands for 15 years," an Azeri diplomat told EUobserver. "It's ridiculous to wait for ever, to stand and do nothing."

Russia is an added complicating factor in the region, with between 2,000 and 3,000 Russian "peacekeeping" troops stationed in Abkhazia and South Ossetia as well as significant numbers in Armenia, with Moscow issuing thousands of Russian passports to the Georgian separatists.

If fighting breaks out, the ICG's Mr Whyte believes both Georgia and Azerbaijan "are underestimating" the severity of the international and Russian reaction, with Baku also underestimating the tactical defensibility of Nagorno-Karabakh by an inferior force.

EU goals at risk Ms Ferrero-Waldner is planning to visit the region in October to sign political and economic "action plans" for closer EU integration, with the Georgian and Armenian action plan texts set to "take note that [these countries] have expressed their European aspirations" for future EU membership.

The texts are also set to give Georgia and Armenia the option to formally "align themselves" with "some" future EU statements on common foreign and security policy topics.

But the EU commissioner warned that separatism could derail the integration process, saying on 28 August that "the most important impediments to the region's development are the frozen conflicts."

South Caucasus is strategically important to the EU, with Azerbaijani oil already flowing from Baku via Georgia and Turkey to Europe through the so-called BCT pipeline, and with plans afoot for major gas pipelines to the EU from the Caspian Sea basin in the next five to ten years.

Western analysts agree that the energy income to supplier state Azerbaijan and transit state Georgia is helping to buy extra arms and creating a bullish atmosphere however. "Oil is not helping to lubricate conflict resolution," Mr Whyte said.

Glendale Man sentenced In Armenia For Murder

YEREVAN -- A Glendale man who fled to Armenia in 2005 when he came under suspicion of strangling his girlfriend was convicted by an Armenian court of her murder, authorities said Friday.

Artur Khanzadyan, 25, was convicted and sentenced to 10 years in prison by an Armenian judge in the death of Odet Tsaturyan, of Glendale.

He was arrested in Armenia last November, about two months after the body of the 23-year-old woman was found in the trunk of his car, which was abandoned in Azusa.

The verdict was delivered Friday by Judge Mushegh Harutunyan at a court in Vanadzor, a city about a three-hour drive from the capital of Yerevan and Khanzadyan's hometown, Glendale police spokesman John Balian said.

"Based on the police report and the evidence provided, Khanzadyan was found

guilty of murder with the act of jealousy," he said Friday, citing a report from two Glendale police detectives who assisted prosecutors and attended the trial.

"We'll be monitoring to make sure he does the full 10 years," Khanzadyan has about two months to appeal the decision.

Glendale police and U.S. Rep. Adam Schiff, D-Pasadena, had hoped to try Khanzadyan in the United States, where he could have been sentenced to 15 years to life in prison for murder, compared to the maximum 12 years in Armenia.

But the two nations do not have a formal extradition treaty, and the request was denied despite previous cooperation from authorities.

"Under the circumstances that we were faced with - as far as the challenge of bringing him back over here - this was the best we could do to bring him to justice," Balian said.

Statement By Armenian Political Parties In Lebanon

The Three Armenian Political Parties in Lebanon Issue Joint Statement on Turkish Participation in Peace-Keeping Forces

We, the leaders of the three Armenian political parties, the Armenian Revolutionary Federation, the Social Democratic Hunchak Party and the Liberal Democratic Ramgavar Party, deeply appreciate the efforts of the Lebanese government to set a ceasefire, stop the bloodshed caused by war, establish peace and stability and restore what has been destroyed in the recent Israeli attacks on Lebanon.

We also welcome the UN Security Council Resolution 1701 that intends to increase the number of the peacekeepers in South Lebanon. We, however, voice the Lebanese Armenian community's rejection of the idea to include Turkish troops in the peacekeeping forces because:

a. Participation of Turkish troops in the international forces breaches the principle of impartiality for international forces and therefore would obstruct the efforts of establishing peace and stability in Lebanon. No country participating in the international forces should be an ally of a conflict party. Turkey, however, has a history of enmity with many countries and nations, and its history demonstrates the bloody core of its relations with those nations. In addition, Turkey has a military treaty with Israel which also includes the cooperation of special services. That treaty threatens the peace process in the region, and Turkey's biased foreign policy makes us mistrust Turkey.

b. Turkey continues its occupation of Cyprus, blockade of Armenia and refuses to recognize the 1915 Armenian Genocide it perpetrated and refuses to apologize for that crime.

c. Turkey continues to violate human rights and rights of minorities making it ineligible for peacekeeping mission.

d. There is no doubt that any country participating in international forces should be accepted by the Lebanese public: Turkey's history of violence in Lebanon does not grant it such acceptance considering that the Lebanese people in its collective memory still endures the consequences of Turkish crimes and tyranny.

Taking into account these realities, we reaffirm our opposition and refusal of the inclusion of Turkish troops in the peacekeeping forces to be deployed in South Lebanon and demand that the Lebanese government reject the inclusion of the Turkish troops in these forces in support of the Lebanese Armenian community, which is an important element of Lebanese society.

In this letter addressed to the Lebanese government, we demand that the Lebanese government take into consideration the Armenian position in its agenda, given that the views of all communities in Lebanon should be respected.

**Social Democratic Hunchak Party
Armenian Revolutionary Federation
Liberal Democratic Party**

Turkey Cabinet Approves Lebanon Force

Continued from page 1

carried out by Turkey in 1915. Actions of the Turkish army have left cruel memories in the Armenian people and that inspires distrust towards Turkish soldiers. In view of this circumstance, the deputies demand that the government respects feelings of the Lebanese-Armenians and not to include Turkish forces among the peacekeepers.

Also on Monday the three Armenian Political Parties of Lebanon have issued a

joint statement stating "the Participation of Turkish troops in the international forces breaches the principle of impartiality for international forces and therefore would obstruct the efforts of establishing peace and stability in Lebanon."

In conclusion the statement demands that "demand that the Lebanese government take into consideration the Armenian position in its agenda, given that the views of all communities in Lebanon should be respected." (Read full text of the statement on page 2).

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

**Yes, I wish to subscribe to
Massis Weekly**

**Enclosed a check for (one year) * \$50,00 for USA
* \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.
* \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.**

Name: -----

Address: -----

City: ----- State:----- Zip Code:-----

Country: -----

Tel :----- Fax :-----

Israel And Azerbaijan's Furtive Embrace

By Ilya Bourtman
Middle East Quarterly
Summer 2006

The disintegration of the Soviet Union in 1991 changed the geopolitical landscape of the Middle East. Within weeks, six predominantly Muslim countries along the southern rim of the Soviet Union gained independence. Israel, along with Turkey, Iran, and various Arab states, rushed to establish embassies in capitals ranging from Ashgabat to Tashkent. While Jerusalem maintains good working relations with these newly independent states, few could have foreseen how Israel's relationship with Azerbaijan would blossom. The two countries formally established relations in April 1992, one year after Azerbaijan declared its independence. The idea that a country 93 percent Muslim would cooperate closely with Israeli intelligence, and even provide Israeli officials a defensive platform in such a volatile region, was hardly considered. Yet, Jerusalem and Baku have quietly become strategic partners—sharing intelligence, developing trade relations, and together building regional alliances. Although the Israel-Azerbaijan partnership has had important regional implications, uncertainty remains how far Azerbaijani elites are willing to pursue ties.

A Convergence of Interests

While the mutual relationship has not been a priority for either Israel or Azerbaijan, both Jerusalem and Baku have expanded their ties in response to the realization that policy coordination best protects Caspian security and counters Iranian expansionism. Both Israel and Azerbaijan face challenges to their legitimacy if not their very existence. Both share a sense of trial by fire after winning independence only after a territorial war with neighbors. While Israel had to face down five invading Arab armies upon its independence and remains in a technical state of war with Syria, Lebanon, and Iraq, Azerbaijan remains embroiled in a decade-long military conflict with Armenia over the mountainous enclave of Nagorno-Karabakh, Azerbaijani territory occupied by an Armenian army. Indeed, unproven rumors persist in the Arabic-language press and pro-Saudi journals suggesting Israeli arms exports to Azerbaijan may have even preceded formal Azerbaijani independence.[1]

Insecurity complexes born of war and siege cause both Jerusalem and Baku to see the region through similar prisms. Both countries grapple with identity problems: how can Azerbaijan be “the Azeri state” when close to 20 million Azeris—almost twice its population—live in neighboring Iran? Indeed, Iranian Supreme Leader ‘Ali Khamene’i is an ethnic Azeri. Israel, meanwhile, grapples both to define its relationship to the Jewish diaspora and to its own sizable Arab minority.

The Israeli government reached out to Azerbaijan for a number of reasons. Israeli policymakers, like their Arab and Iranian counterparts, viewed Azerbaijan and the Caspian littoral as part of the “Greater Middle East.”[2] Expanding its influence into an area of the world heavily Muslim but not Arab has long been a strategic Israeli objec-

tive. After all, prior to the revolution in 1979, Israel had sold weapons to the Iranian army and considered the shah a friend. Similarly, since the early 1990s, Israel has reached out to Turkey. New allies could also lead to new economic opportunities, greater energy security, and, it was hoped, extra U.N. votes.[3] Israel aimed to exploit the region's energy resources by lobbying for the development of gas and oil pipelines that would help its allies and circumvent its foes. Finally, Israeli officials hoped that direct ties would facilitate the immigration of Azerbaijan's 20,000-strong Jewish community to Israel.[4]

The Azerbaijani government, meanwhile, found itself cooperating with Israel both out of respect for the Jewish state[5] and because of lack of an alternative. In 1991, Azerbaijan was economically fragile, politically unstable, and militarily weak. Desperate for outside assistance, Baku turned to Israel to provide leverage against a much stronger Iran and a militarily superior Armenia. Israel promised to improve Azerbaijan's weak economy by developing trade ties.[6] It purchased Azerbaijani oil and gas and sent medical, technological, and agricultural experts. Most importantly for Azerbaijan, Israel's foreign ministry vowed to lend its lobby's weight in Washington to improve Azeri-American relations, providing a counterweight to the influential Armenian lobby. According to Azerbaijan's first president, Abulfas Elçibey, “Israel could help Azerbaijan in [the] Karabakh problem by convincing the Americans to stop the Armenians.”[7] Azerbaijani diplomats recognized the need to diversify their contacts in Washington, especially after the U.S. Congress imposed sanctions on Azerbaijan at the behest of the Armenian lobby following the war in Nagorno-Karabakh. Azerbaijani military officials also believed that Israeli firms could better equip the ragtag Azerbaijani army, which needed new weapons following its defeat in Nagorno-Karabakh. On several occasions, Heydar Aliyev, Azerbaijan's president between 1993 and 2003, personally requested military assistance from Israeli prime ministers.[8]

A Maturing Relationship

With Armenian troops and their proxies occupying 20 percent of Azerbaijani territory, the influence of Moscow and Tehran growing, and Islamist groups gaining strength in the region, Israel and Azerbaijan built up their mutual defense capabilities.

Following its loss in Nagorno-Karabakh, Baku reached out to Israel for help in rebuilding its military. Israeli defense firms obliged, selling Azerbaijan advanced aviation, antitank, artillery, and anti-infantry weapon systems.[9] The arms trade has continued. In 2004, the Azerbaijani and Israeli press both reported that an undisclosed Israeli weapons system was being sent to Turkey where it would be assembled and then delivered to Azerbaijan.[10] While Israeli, Turkish, and Azerbaijani officials denied the report—Israeli policy prohibits confirmation of such deals—an Azerbaijani military official defended the purchase, saying “our country's interest in Israeli weapons is

natural as this country possesses up-to-date types of weapons, military hardware, and special equipment.”[11] Not every report is true, however. Seeking to exploit Islamist and anti-Israel sentiment among some segments of the population, neighboring states on occasion exaggerate the Israel-Azerbaijan arms trade.[12]

Weapons sales and shared-threat perception have smoothed intelligence and security cooperation. Israeli firms built and guard the fence around Baku's international airport, monitor and help protect Azerbaijan's energy infrastructure, and even provide security for Azerbaijan's president on his foreign visits.[13] Israeli intelligence operatives help collect human intelligence about extremist Islamist organizations in the region and monitor the troop deployments of Azerbaijan's neighbors—especially Iran.[14] In a Washington Institute for Near East Policy analysis, analysts Soner Cagaptay and Alexander Murinson alluded to reports that Israeli intelligence maintains listening posts along the Azerbaijani border with Iran.[15]

Both the Israeli and Azerbaijani governments fear the growth of radical Islam. Following an October 2001 meeting with Israeli ambassador Eitan Naeh, Azerbaijan's former president Heydar Aliyev declared their positions in the fight against international terrorism to be identical.[16] While the terrorist threat to Israel is well known, Azerbaijan's terrorist challenge is also significant. Azerbaijan is in the cross hairs of both Sunni and Shi'ite Islamists. Among the Sunnis, there is the spillover from the Chechen and Daghestani conflicts. Since the 1994 signing of the “Genuine Islam for Brothers” agreement between regional Wahhabi organizations, and in the wake of a southern expansion by Wahhabi movements in the Russian Federation, Islamist cells have sprung up around the country.[17] According to Axis Information and Analysis, a watchdog of security developments in Eurasia, as

of July 2005, roughly 15,000 Wahhabi activists were operating in Baku.[18] Supporters of Chechen militants operate a lucrative arms trade along Azerbaijan's porous 175-mile (284 kilometer) border with Russia. Groups like Hizb ut-Tahrir, which seek both Israel's annihilation and the replacement of regional nation-states with an Islamic caliphate, threaten both Jerusalem and Baku. Hizb ut-Tahrir is suspected of having several hundred members in Azerbaijan; dozens have been arrested.[19] Tadeusz Swietochowski, professor emeritus of history at Monmouth University and an expert on Azerbaijan, worries that Wahhabi organizations may find a breeding ground in Azerbaijan. “There is a vast potential for disaffection among the impoverished masses, including the Karabakh war refugees, to whom the benefits from oil wealth do not filter down through the more privileged elites, who are perceived as corrupt unbelievers,”[20] he argued. The sheer number of small terrorist networks setting up shop around Azerbaijan forced the Azerbaijan Ministry of National Security to respond in August 2005 by arresting suspects, placing mosques under direct government control, and banning extremist religious literature.[21] Israeli officials, for their part, worry about the recent spike in violence by radical Islamists against Jewish communities in Azerbaijan.[22]

Iran, the benefactor of numerous terrorist organizations operating in the region,[23] has sought to promote its radical ideology by funding and building mosques and religious schools in the region. Thus far, Azerbaijani officials have responded to this encroachment of their space by outlawing radical imams and mosques. Indeed, while reports of Israeli intelligence presence remain shadowy and imprecise, failure of Baku and Jerusalem to work together to counter Iranian ideological expansionism would be irresponsible.

(Continued next issue - 1)

Notes

- [10] Ekho (Baku), Apr. 16, 2004.
 [11] Ekho, Apr. 16, 2004.
 [12] See A. I. Novikov, “Otnoshenia Izrailia co stranami bivchsego SSSR,” Institute Blizhnego Vostoka, Jan. 25, 2005.
 [13] Personal e-mail correspondence with senior official, Israeli Foreign Ministry, June 10, 2005.
 [14] Ibid.
 [15] Cagaptay and Murinson, “Good Relations between Azerbaijan and Israel.”
 [16] Itar-TASS News Agency (Moscow), Oct. 22, 2001.
 [17] Zerkalo (Baku), Jan. 4, 2002.
 [18] “Baku Is Fearful of Mojahedin,” Axis Information and Analysis, July 17, 2005.
 [19] “Hizbut-Tahrir al-Islami,” Global Security.org, accessed Mar. 13, 2006.
 [20] Tadeusz Swietochowski, “Azerbaijan: The Hidden Faces of Islam,” World Policy Journal, Fall 2002, p. 75.
 [21] Shahin Abbasov and Khadija Ismailova, “The Wahhabi Watch,” Transitions Online, Aug. 22, 2005.
 [22] Ha'aretz, Feb. 15, 2006.
 [23] “Overview of State-Sponsored Terrorism,” Patterns of Global Terrorism: 2002 (Washington, D.C.: U.S. Department of State, 2003), accessed Apr. 19, 2006.
- [1] Jane Hunter, “Israel and Turkey: Arms for Azerbaijan?” Middle East International, Oct. 23, 1992; Soner Cagaptay and Alexander Murinson, “Good Relations between Azerbaijan and Israel: A Model for Other Muslim States in Eurasia?” The Washington Institute for Near East Policy, PolicyWatch, no. 982, Mar. 30, 2005.
 [2] Bülent Aras, “Post-Cold War Realities: Israel's Strategy in Azerbaijan and Central Asia,” Middle East Policy, Jan. 1998, p. 68-9.
 [3] Jacob Abadi, “Israel's Quest for Normalization with Azerbaijan and the Muslim States of Central Asia,” Journal of Third World Studies, Fall 2002, p. 66.
 [4] Ibid., p. 74.
 [5] Aras, “Israel's Strategy in Azerbaijan and Central Asia,” p. 68-9.
 [6] Ha'aretz (Tel Aviv), Dec. 21, 1993.
 [7] Sedat Laciner, “Armenia's Jewish Skepticism and Its Impact on Armenia-Israel Relations,” The Journal of Turkish Weekly, Oct. 11, 2004.
 [8] Ma'ariv (Tel Aviv), Oct. 24, 1995.
 [9] Jane's Defense Weekly, Oct. 16, 1996.

Silva Kaputikian 1919-2006

Social activist, oppositionist and writer Silva Kaputikian was born in Yerevan to the refugee family of Baranak Kaputikian who escaped with his family from the genocide in Van. Having lost her father four months before her birth, Kaputikian was raised by her accountant mother and grandmother. She was nurtured by the violent turn of the century wars and revolution. At thirteen, her first poem appeared in "Pioner Kanch" youth journal, while she was attending Krupskaya school in Yerevan. She then went on to study and graduate from the Yerevan State University's Humanities department in 1941 and took upper level classes at the Gorky Institute of Literature in Moscow during 1949-50.

A member of the Writers' Union since 1941 and a Communist party member since 1945, Kaputikian was highly involved in social and national activism. She was very vocal during the post-glasnost' era, pairing up and appealing to Russian and foreign human rights' activists on behalf of the refugees from Nagorno Karabakh during the Sumgait massacres in Azerbaijan. A tireless spokesperson for Nagorno Karabakh, Zori Balayan's comrade in solidarity, and an impassioned advocate of the oppressed citizens of her motherland, Kaputikian symbolizes the Armenian struggle and the legacy of survival.

The first Russian translation of Kaputikian's collected poems appeared in 1947; since then her poetry has been translated into many other languages. Some of her famous prose works include travel essays, written of her visits to the Armenian communities in various foreign countries during and after the Soviet era. Kaputikian was an honorary member of the Yerevan National Academy of Sciences, and effectively used her literary name and prestige for raising such issues as nature conservation, corruption in the leadership, silencing of the press, and abuses of human rights in Armenia. She died on August 25th, 2006.

Her son is the celebrated sculptor Ara Shiraz, from her former marriage to poet Hovanes Shiraz.

Poetry Books

Oreri het [With the Days], 1945
On the Shores of the Ganges, 1947
Im harazatnere [My Intimates], 1953

Srtabats zruits [Candid Conversation], 1955
Bari yert [Bon Voyage], 1957
Mtorunner chanaparhi kesin [Midway Reflections], 1961
Yot kayaranner [Seven Stations], 1966
Im eje [My Page], 1968
Depi khorke leran [Toward the Mountain's Depths], 1972
Lilit [Lilith], 1981
Dzmer e galis [Winter Is Arriving], 1983

Tagnap [Alarm], unpublished

Essays

Karavannere der kailum en [The Caravans Are Still Walking], 1964
Khchankar hogu yev kartezi guinerits [A Mosaic Made of the Soul and Atlas Colors], 1976
Im zhamanake [My Epoch], 1979
Ejer pak gzrotsnerits [Pages from Sealed Manuscripts], 1997
Im katsane ashkharhi chanaparhnerin [My Path Along the World's Highways], 2002

Children's Literature

Pokrik Ara, akanj ara [Little Ara, Listen], 1950
Mer Lalike, sirunike [Our Pretty Lalik], 1955
Tane, bakum, poghotsun [At Home, In the Yard, In the Street], 1953
Mi tarov el metsatsank [Older By One More Year], 1958
Menk ognun enk mairikin [We're Helping Mother], 1961
Tsaghkanots [Flower Garden], 1984
Partez [Garden], 2002

Yervant Kupelian Knights Of Vartan Bakradouny Lodge Man Of The Year

Back Row: Past Commander (PC) Ara Martaian-Committee member, PC Andy Torigian-Committee Presenter, Hasmig Kupelian-wife, PC Yervant Kupelian-Honoree, PC Mario Yazedjian-Committee Member
Front Row: Nyree-daughter, Nerses-son, Arshalous-mother

The Knights of Vartan Bakradouny Lodge #38, at their last meeting, selected Past Commander Yervant Kupelian to be the 2006 Man of the Year.

Yervant Kupelian was born July 8, 1952 in Aleppo, Syria. He is the third of four children born to Nerses and Arshalous Kupelian. He received his early education in a local Armenian school. In 1963, the family moved to Kuwait, a year later, in 1964, he was sent to Beirut, Lebanon to attend the seminary of the Great House of Cilicia in Antelias, to study for the priesthood of the Armenian Church. After one he returned to Kuwait, where he attended the local Armenian school, which had just been established, becoming one of its first graduates.

In 1968, he came to the United States to join his sister in Arlington, Massachusetts. After a few months, they both moved to Bronx, New York. By the end of that year they were reunited with the rest of the family, who followed him, and together they moved to Tenafly, New Jersey, where he attended public high school, graduating in 1972. He went into the family auto body business, by 1977 he changed course and established Kupelian Foods, which he owns and operates until today.

The effort to recover bank deposits comes on the heels of a successful drive to secure millions of dollars in unpaid insurance claims owed to genocide victims. New York Life Insurance Co. and heirs of about 2,400 policy holders agreed on a \$20 million settlement in 2004, followed by a \$17 million settlement between French life insurance company AXA and about 5,000 people and charities, according to published reports.

The deals were made possible as a result of Poochigian-authored legislation that extended the statute of limitations for insurance claims until 2010. The current bill allows genocide victims or heirs living in the state to go beyond insurance policies and seek bank deposit claims until 2016.

"It rights a terrible wrong dating back to the beginning of the last cen-

Kupelian married Hasmig Sanossian, together they have three children Talar and twins, Nerses and Nyree.

The seminary as well as his mother's Armenian and religious upbringing, led him to join the A.C.Y.O.A. at St. Thomas in Tenafly and serve at the Altar as Tebir. He also loves the arts, which he pursued in the local Armenian community by joining the A.G.B.U. Antranig Dance Ensemble, for ten years, under the direction of choreographer Sarkis Paskalian. He sang in the Hamazakayeen choral group under the direction of maestro Krikor Pidedjian. He also acted in the N.Y. Hamazakayeen Theatre Group, under the direction of Dr. Hrant Markarian, and with that group he went to Armenia to partake in an International Armenian Theatre Festival and performed on the famous Sentoukian Theatre stage.

He joined the K. of V. Brotherhood in 1984. After serving in the tivan in various capacities he became a Sbarabed for two years in 2003 and 2004. He has been a delegate to the Grand Convocation several times as well as to the Mid Atlantic Inter Lodge Conference. He is very active in the April 24 Times Square Commemoration Committee, and attends meetings regularly.

ture," Speier said.

There are no firm estimates on how much money and assets could be recovered, but "all indications are it's enormous," said lead attorney Mark Geragos in a phone interview last week.

Geragos has emotional ties to the case. His grandparents fled the genocide and settled in Fresno, where they ran a grocery store on Belmont Street, he said.

The famed Los Angeles attorney has handled a number of high-profile cases and his client list has included the likes of Michael Jackson, Scott Petersen and, most recently, the trainer for Barry Bonds.

But the Armenian case, Geragos said, has the "greatest personal significance of any of the cases I've ever been associated with."

(Fresno Bee)

Governor Schwarzenegger Announces Support Of Bill For Armenian Genocide Victims And Families

Continued from page 1

allowed Mexican-American victims of a 1930s deportation campaign to seek damages for being forcibly sent back to Mexico. The repatriation was sometimes violent, as immigrants were taken across the border on trucks, buses and trains, according to the Mexican American Legal Defense and Educational Fund, which backed the bill.

Schwarzenegger vetoed the Mexican deportation bill last week, arguing that it would have allowed "private litigation of potentially thousands of claims against the state, local governments and private citizens."

The governor did not act on the Armenian bill, allowing lawmakers to pull it back and remove the hook to the Mexican bill. Sen. Joe Dunn, D-Santa

Ana, who led the effort to link the two bills, criticized Republicans for supporting the Armenian bill but rejecting the Mexican bill.

"I have been consistently concerned about the hypocrisy that has shown up on the Senate floor from my Republican colleagues on these two bills," said Dunn, who supports the Armenian bill. "The unfortunate continuing injustice here is that the handful of surviving victims of the illegal deportation of the 1930s still do not have an opportunity for their day in court."

Poochigian said the bills never should have been linked because "they are completely different issues." The Armenian bill, he said, deals with breaches of contract by private entities, rather than claims against the state of California.

ՎԱՐՂԱՆԱՆՑ ՆԱԽՈՐԴՈՂ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆԸ

(ՆԱԽԱՏԵՍՆՈՒՌՄ Է ՎԱՐՂԱՆԱՆՑԸ 2007-ԻՆ ՆՇԵԼ ԸԱՍԱԶԳԱՅԻՆ ՍԵՑ ՇՈՒԲՈՎ. ԱՅՂ ԱՌԹԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄՆ ԶՕԴՈՒԱԾԱՆԱԻ Ա ՄԱՍՆ Է ՍՈՅՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ)

ԴՈՎՏ. ԳԷՈՐԳ ԽՐԼՈՊԵԱՆ

Վարդանանց պատերազմը հինգերորդ դարի կեսերին տեղի ունեցած պատմական իրադարձություն է, որի լոյսն ու ջերմությունը գնալով մեծացավ հայ պատմության հոլովոցի մեջ: Վարդանանցը քրիստոնեական ճշմարտությունն ու հաւատը կեանքի բազմազան ոլորտներում սիրով գործադրելու ու Սուրբ Հոգու ներշնչանքով ղեկավարվելու հարուստ փորձառություն է: Այն մեսրոպաշունչ մշակութային-քաղաքական շարժման հարազատ ժառանգորդն է, մեսրոպատառ հայերէն մատենաների ոգով անուած հայ անհատի անդրանիկ ճախրանքն է դէպի յաւիտեանակամութիւն: Այն հայոց պատմութեան, մանաւանդ ազատագրական պայքարի պատմութեան, ամէն մի հանգրուանում իր գորակը ներկայութիւնը հաստատելով վերածուեց մի կողմից յարատեւող մի շարժման, իսկ միւս կողմից՝ դարձաւ հոգեւոր, հոգեկան, իմացական, քաղաքական, ռազմազինական ու կազմակերպչական այնպիսի արժէք, որ ձուլուեց հայ քաղաքակրթութեան բոլոր ծալքերի մէջ ու դարձաւ հայ մարդու իմացական կեանքի, նրա ներաշխարհի խորքերի եւ ազգային նկարագրի ու գիտակցութեան անսպառ աղբիւր:

Վարդանանց շարժումը ոչ պարսկամէտութեան, ոչ բիւզանդամէտութեան եւ ոչ էլ այդ երկուսի միասնարտութեան արգասիք է, թէեւ տեղի է ունեցել այդ իրողութեան պայմաններում: Այն վասակ Սիւնիի եւ Վարդան Մամիկոնեանի ու նրանց կողմնակիցների միջեւ մղուած նախարարական տների մրցակցութեան ու կուռի արգասիք է, թէեւ միջնադարին բնորոշ միջնախարարական յարաբերութիւններին բնորոշ կնիքն է կրում:

Վարդանանց շարժումը իր ծագումնաբանութեամբ կապուած է ինչպէս ժամանակի միջնադարին յարաբերութիւնների, այնպէս էլ հայկական ծրագրերի իրականացման հետ: Առաջին պարագային այն աղերս ունի մի կողմից Պարսկաստանի եւ Բիւզանդիայի միջեւ գոյութիւն ունեցող աւանդական հակամարտութեան, Հայաստանի ինքնուրոյն պետականութիւնը վերացնելու այդ կայսրութիւնների ծրագրերի, ու միւս կողմից՝ գրադաշտութեան ու քրիստոնէութեան միջեւ ծաւալուող մրցակցութեան եւ Պարսկական կայսրութեան մէջ կրօնական միատարրութիւն ստեղծելու Սասանեան իշխանութեան ծրագրի գործադրման հետ: Երկրորդ պարագային այն տրամաբանօրէն կապուած է Հայաստանի ամբողջականութեան ու նրա պետականութեան ինքնուրոյնութեան վերականգման ու ամբարտնաջան ազգաբնակչութեան հետ, որ վարում էին Արշակունիներն ու հայ նախարարները: Վարդանանց Շարժումը, սակայն, չսահմանափակուեց միայն դրանցով: Այն իր հոլովոցի մէջ առաջադրեց ու լուծեց շատ աւելի կարեւոր բազմաբնույթ տեսական ու գործնական հարցեր ու խնդիրներ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԸ

3-5 դարերում արմատական փոփոխութիւններ տեղի ունեցան

Միջին ու Մերձաւոր Արեւելքում եւ կողակասում:

Հռոմէական կայսրութիւնը երկատուեց Արեւմտեան եւ Արեւելեան բաժինների: Վերջինս վերածուեց Բիւզանդական կայսրութեան՝ Կոնստանդնուպոլիս մայրաքաղաքով: Բիւզանդիան, թէեւ չունէր ազգային դիմագիծ, առաւելաբար շարունակեց յունական աւանդութիւններ՝ համեմուած արեւելեանով: Այն նաեւ իր կնիքը դրեց Արեւելքի Քրիստոնէական Եկեղեցու պատմութեան ընթացքի վրայ, քանի որ Կոնստանդնուպոլսի գահակալը նկատուած էր նաեւ եկեղեցու գլուխը: Շրջանի ազատատենչ ազգերը պայքարեցին իրենց եկեղեցիների անկախութեան եւ իրենց ներքին կեանքի ազգային դիմագիծի պահպանման համար: Երրորդ Տիեզերական Ժողովից յետոյ հայ եկեղեցին, այլ եկեղեցիների հետ միասին, հրաժարուեց ընդունել Բիւզանդիայի գահակալի նախագահութեամբ ու հրամանով հրաւիրուած այդ հաւաքի որոշումները: Պատահական չէ, որ 451-ին հայերը ոչ միայն պայքարում էին Սասանեան իշխանութեան դէմ, այլ նաեւ ինքնատիպ ու դէպի ապագան սլացող գաղափարական ճակատամարտ էին տանում Բիւզանդիայի դէմ՝ մերժելով Քաղկեդոնի ժողովի որոշումները: 387 թուականին, Շապուհ Գ.-ի օրօք շտամն ու ու Պարսկաստանը իրենց միջեւ բաժանեցին Հայաստանը ու շուտով ոչ-պարսկական Հայաստանը վարչականօրէն ձուլուեց Բիւզանդիայի մէջ, հայերը հասկացան, որ իրենց երկու հարեւաններն էլ իր արժէն, որ տիր սխտորից աւելի քաղցր չէ: Հակառակ այդ քայլերին չորրորդ դարից հայերի մօտ պահպանուեց քրիստոնէական պետութեան առաւելութիւն տալու, տուեալ դէպքում Բիւզանդիան գերադասելու միտումը: Բիւզանդիայի եւ միւս քրիստոնեայ պետութիւնների միջեւ առկայ հակասութիւնից փորձում էր օգուտ քաղել Պարսկաստանը, այնպէս ինչպէս Բիւզանդիայի ու Պարսկաստանի միջեւ գոյութիւն ունեցող հակասութիւնից աշխատում էր օգտուել նաեւ Հայաստանը:

Այսպիսով, պարզ է դառնում այն, թէ ինչո՞ւ Վարդանանք իրենց պայքարում դիմեցին ոչ միայն հարեւան ժողովուրդների օգնութեան, այլ նաեւ Բիւզանդիայի: Միաժամանակ հասկանալի է դառնում, թէ ինչո՞ւ բիւզանդացիները ոչ միայն մերժեցին, այլ նաեւ պարսիկներին տեղեկացրին հայերի մտադրութեան մասին: Նշենք նաեւ, որ Բիւզանդիայի այդ քայլը նպաստեց Վարդանանց Շարժման երկատմանը, նրանց միասնութեան խաթարմանը, վասակ Սիւնիի խմբաւորման առաջացմանն ու գորացմանը: Վերջիններս գտան, որ առանց Բիւզանդիայի օգնութեան իրենք չեն կարող արդիւնաւոր պայքար մղել հօր Պարսկաստանի դէմ: Հիմքեր կան եզրակացնելու, որ վասակի կողմնորոշման հիմքը գլխաւորապէս քաղաքական էր, իսկ Վարդանանց կողմնորոշմանը՝ կրօնա-քաղաքական: Նշենք, որ Վարդանանց շարժման առաջացումից շուրջ 15 տարի առաջ Եգիպտոսի կողմից իր «Նեղ Աղանդոց» գրքում գտնուած էր, որ հայ ազատագրական պայքարի դրօշը հայ եկեղեցին ու նրա գաղափարա-

խօսութիւնն են: Մեծ հաւանականութեամբ Հայոց Մեծերի Պարսկաստանի ղեկավարութեան հասցեագրուած պատասխան նամակը, որտեղ քննական վերլուծութեան է ենթարկուել գրուանակամութիւնը (կամ գրուանական գրադաշտակաւորութիւնը) եւ որտեղ հայերը հրաժարուած են ընդունել պարսից կեղծ կրօնը կամ գրել է ինքը՝ Եգիպտոսի կողմից եւ կամ էլ այն շարադրուած է նրա նշուած երկից լայնօրէն օգտուելով:

Երրորդ դարի 20-ական թուականներին ներքին յեղափոխութիւն տեղի ունեցաւ Պարսկաստանում եւ իշխանութիւնը Պարթեւներին անցաւ Սասանեաններին: Սոյն փոփոխութիւնը գզալի տեղաշարժեր առաջացրեց ինչպէս երկրի ներսում, այնպէս էլ ողջ տարածաշրջանում եւ այլ երկրների հետ, այդ թուում նաեւ Հայաստանի հետ, Պարսկաստանի ունեցած յարաբերութիւններում:

Առաջին դարի կեսերին, Արտաշեսեանների գահի տապալումից յետոյ, Պարսկաստանն ու Հռոմը եկան այն փոխդիմաց, որ Հայաստանի գահին պէտք է, հայ նախարարների համաձայնութեամբ ու համագործակցութեամբ, նստի Պարթեւ մի ազնուական, որը պէտք է թագադրուի Հռոմի կայսեր կողմից: Այսպիսով սկսում է հայ Արշակունիների իշխանութիւնը պարսից Վասնոս Բ.ի որդի Տրդատ Ա.ով: Պարսկաստանում Պարթեւների իշխանութեան տապալումով վատթարանում են յարաբերութիւնները Հայաստանի եւ այդ երկրի միջեւ, քանի որ Սասանեանները հայ Արշակունիներին մէջ տեսնում են իրենց սպառնացող վտանգ: Հայ Արշակունիներն էլ, իրենց հերթին, աշխատում են հարաւորին չափ խորացնել Պարսկաստանից տարբերուելու եւ հայկականալու այն քաղաքականութիւնը, որ սկսուել էր Տրդատ Ա.ով:

Պարթեւների գրաւում տարածքների վերնախաւը յոյներ էին եւ նոր տէրերը ստիպուած էին յարմարուել նրանց, եթէ ցանկանում էին իրենց իշխանութիւնը պահպանել: Պարթեւական տիրապետութեան շրջանում անցելի հելլենիստական քաղաքները պահպանեցին իրենց նախկին իրաւունքների զգալի մասը: Ընդհանրապէս կայսրութիւնը ապակենտրոնացուած բնույթ ունէր: Թոյլ էին կապերը կայսրութեան տարբեր մասերի միջեւ: Տեղական իշխանաւորներին կարեւոր դերեր էին վերապահուում: Շահին Շահը պարտաւոր էր հաշուի նստել նրանց հետ: Նրանք իրաւասու էին դրամ հատել: 387-ին Սասանեան իշխանութեան կազմում մի մաս դառնալով եւ 428-ին, Վահրամ Ե. Գոռի (որի մայրը՝ Շուշանուհի, հրեայ էր) օրօք, տապալելով վերջին հայ Արշակունի թագաւորին՝ Արտաշէս Գ.-ին, Սասանեանները Հայաստանը վերածեցին մարզպանութեան: Հայաստանը սկսեց ենթարկուել Սասանեան իշխանութեան կենտրոնացման քաղաքականութեան: Սասանեանները հետեւելով հին Հռոմին ցանկանում էին, որ իրենց բոլոր հպատակները պաշտեն այն աստծուն, որին պաշտում էր Շահին Շահը: Քանի Սասանեանները ընդունել էին գրուանականութիւնը, նրանք պարտադրում էին, որ իրենց հպատակ բոլոր ժողովուրդները պաշտեն գրուանին: Այս պատճառով էլ Միհրնէրսեհ Վերուկը Հայաստանեան մարզպանութեան ղեկավարներին յղած նամակում գրում է. «Իմացած եղէք, որ ամէն մարդ, ով բնակուած է երկնքի տակ եւ չունի Դեւիմագդեղն կրօնը, նա խուլ է եւ կոյր եւ Հարմանիի

(չարութեան աստուծոյ՝ Գ. Ս.) դեւերից խաբուած»: Ապա քրիստոնէութիւնը քննադատելուց ու այն հռոմէացիների մոլորութիւն համարելուց յետոյ, նա աւելացնում է. «Ինչ կրօն ձեր տէրն (Շահին Շահը՝ Գ. Ս.) ունի, դուք էլ նոյնն ունեցէք՝ մանաւանդ որ աստուծոյ առաջ էլ ձեզ համար հաշիւ պիտի տանք»: Նման բովանդակութեան գրութիւններ են ուղարկուել նաեւ Վրաստանի, Աղուանքի եւ այլ մարզպաններին: Նկատենք, որ Տրդատ Գ., քրիստոնէութիւն ընդունելուց առաջ, իր դպիր Գրիգորին նոյնպէս ստիպում էր, որ պաշտի այն աստծուն, որն ինքն է պաշտում:

Ձրուանական գրադաշտակաւորութեան մասին մեզ հասած հնագոյն տեղեկութիւնը գալիս է Եւդեմոս Ռոդոսացու (370-300) «Աստուածաբանութեան Պատմութիւն» գրքից, որտեղ նա գրում է, որ պարսիկները Տարածութիւն/ժամանակը դիտում են որպէս նախակազմական «հայրը» մրցակիցներ Լոյս-Արամագրին եւ Խաւար-Արիմանուսին: Աւետաշում լրիւ բացակայում է Ձրուանի պաշտամունքի մասին որեւէ տեղեկութիւն, թէեւ այդ գրքի մեզ հասած խմբագրութիւնները սասանեան դարաշրջանին են պատկանում:

Հաւաստի է այն, որ գրուանականութիւնը օրինականացուեց Սասանեան դարաշրջանում (226-651), եւ որ Շապուհ Ա.-ի (241-272) օրօք էր, որ յունական ու հնդկական գաղափարներ ներթափանցեցին նրա մէջ: Եթէ Մագդեականութիւնը առաւելաբար տարածուած էր կայսրութեան հիւսիսում ու արեւելքում, ապա Ձրուանի պաշտամունքը աւելի ընդունուած էր երկրի հարաւում եւ արեւմուտքում՝ յունական ու բաբելական մշակութային ազդեցութեան գոտում, մերձ Հայաստանեան շրջաններում: Սասանեան շրջանում գրուանականութիւնը պաշտօնականանալով գրադաշտութեան միւս ձեւերը հրապարակից դուրս չմղուեցին: Որոշ գիտնականներ հաւանական են համարում այն վարկածը, որ գրուանականութիւնն ու մագդեականութիւնը գործել են գուզահեռ: Պարսկաստանի իսլամացումից յետոյ, 10-րդ դարից յետոյ, առաջինը ի սպառ վերացել է, երբ երկրորդը շարունակել է իր գոյութիւնը:

Սասանեան շրջանում, երբ պարսկական պալատի կողմից հովանաւորուած էր գրուանական գրադաշտակաւորութիւնը, այդ կրօնի մասին գրուած լաւագոյն քննական երկերից է Եգիպտոսի կողմից գրուած Վրաստանի արտադրուած թիւնն է ունեցել դեռեւս Վահրամ Ե.-ի օրերին, երբ սասանեանները գահընկեց արեցին հայ Արշակունի Արտաշէս Գ. արքային: Եգիպտոսի կողմից Նման խորթաբանաց իմաստասէր կրօնականներ ու ազգային գործիչներ գգում էին մօտալուտ թշնամական ալիքը ու ազգը գինում էին համապատասխան գաղափարախօսութեամբ, որը մեծապէս նպաստեց Վարդանանց կոփուածութեան ու յաղթանակին: Վահրամի որդի Յագկերտ Բ.-ն (438-457) սասակացրեց հակաքրիստոնէական պայքարը ու հրահրեց Վարդանանց շարժումը: Աւարայրի ճակատամարտում հայերը ժամանակաւոր պարտութեան մատնուեցին: Բայց երկարատեւ պար-

ՏԵՍԱԿԵՏ

«ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ՕՐԸՆԵՐԳԻ ԸՆԴԻՆԱԿԱՅԻՆ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԸԱՐՑՈՒ

ԳՐԻԳՈՐ ՓԻՏԷՃԵԱՆ (ԵՐԱԺՇՏԱԳԵՏ)

Տարօրինակ, սակայն իրաւ: Հայ ժողովուրդի մէջ ամենատարածուած ու արմատաւորուած «Մեր Հայրենիք» երգը, որ մինչեւ իսկ Հայաստանի Առաջին եւ Երրորդ Հանրապետութեանց օրհներգն ու քայլերգը դարձած է, առաջին հրատարակութեանէն ջարդ, 145 տարիներ ետք, հակառակ բազում ուսումնասիրութիւններու, տակաւին հարցականի տակ կը մնայ անոր հեղինակային պատկանելիութիւնը:

Վերջերս, հետաքրքրութեանց ալիքները անգամ մը եւս բարձրացած են: Զանազան թերթերու մէջ կրկին անգամ փորձեր կ'ըլլան ճշդելու «Մեր Հայրենիք»-ին հեղինակը:

Իրենց այս ճիգերուն մէջ հետաքրքրական է տեսնել զիրար ջրող կարծիքներ, պատմական որոշ իրողութիւններու անտեսում, ինչպէս նաեւ շահեկան, կարեւոր եւ նկատառութեան արժանի կէտեր:

Հետաքրքրութեանց այս հոսանքը, կարծէք, զիս ալ իր մէջ ներգրաւելով ստիպեց որ արտայայտուիմ մի քանի կէտերու մասին:

Յաջորդական երկու յօդուածներով պիտի խօսիմ նախ՝ երգի բնագրի հեղինակային ինքնութեան մասին, ապա՝ երգի երաժշտութեան հեղինակային ինքնութեան մասին եւ արդեօք ժամանակն է ունենալու նոր քայլերդ մը նիւթին շուրջ:

Առաջին նիւթին՝ «Մեր Հայրենիք» երգի բնագրի հեղինակային ինքնութեան մասին գրելու առիթ

տուին Գալիֆորնիոյ «Նոր Կեանք» շաբաթաթերթի Մայիս 18, 2006 թուին մէջ երեւոյղ Դոկտ. Ա. Զելեպեանի «Մեր Հայրենիք» հայոց Ազգային Քայլերգին հեղինակը՝ Խտալացի Աղջիկ մըն է» վերնագրով յօդուածին առաջին երկու պարբերութիւնները:

Այս խորագիրը անհունօրէն ուրախացուց զիս, քանի որ ինչպէս 1998ին հրատարակուած «Հայ Յեղափոխական Երգերուն Տեղը Հայ Երաժշտութեան Պատմութեան մէջ» գրքի մէջ, էջ 33-37, խօսելով «Մեր Հայրենիք»-ի մասին ըսած էի. «Ինծի համար պատանեկութեանս շրջանէն հարց էր եղած անոր ազգային պատկանելիութիւնը»:

Ուրեմն, կրնաք երեւակայել անձկութիւնս:

Մեծ յափշտակութեամբ սկսայ կարդալ յօդուածը իմանալու համար հեղինակին ով ըլլալը: Առաջին իսկ պարբերութեանէն յուսախաբութիւնս սկսաւ ծայր առնել եւ մինչեւ յօդուածին վերջաւորութիւնը ակնկալութիւնս յօդս ցնդեցաւ, քանի որ այնտեղ նոր յայտնութիւն մը կամ յայտնութեան նշոյլ մ'իսկ չկար ինծի համար: Ինչ որ ըսուած էր, բազմիցս խօսուած ու գրուած է Հայ մամուլին մէջ, նոյնիսկ աւելի հաւատարիմ մնալով պատմութեան:

Ինչո՞ւ յուսախաբ եղայ:

Յուսախաբ եղայ անոր համար, որ Մոսկուա հրատարակող Ստեփաննոս Նազարեանի «Հիւսիսափայլին»-ին մէջ 1861ին, առաջին անգամ հրատարակուած ու իր վայելած ժողովրդականութեան շնոր-

հիւ բազմիցս վերահրատարակուած Հայ մամուլին մէջ, իսկ 1918ի Հայաստանի Առաջին Հանրապետութեան պետական օրհներգը դարձած երգին՝ «Մեր Հայրենիք»-ին հեղինակային պատկանելիութեան լուրջ հարցով զբաղելու համար պէտք չէ երկրորդական աղբիւրներու դիմել, ինչպէս այս պարագային Դոկտ. Զելեպեան դիմած է 1917ին հրատարակուած օրինակի մը: Ան պէտք չէ երբեք բաւարարուած ըլլար միայն այդ օրինակով: Որովհետեւ, ժամանակի ընթացքին երկ մը կրնայ փոփոխութիւններ կրել: Ու այդպէս ալ է մեր շօշափած նիւթի պարագան:

Ըսածս հաստատագրելու համար բերեմ միայն եօթը տպագրութեան օրինակներ:

1. 1868ին, Ս. Պետերբուրգ հրատարակուած Մ.Մ. Միսնսարեանի «Քնար Հայկական» երգարանին մէջ՝ «Խտալացի Աղջկայ Երգ 1859 թուականից», 18 տուն ստորագրուած՝ Կոմս Էմմանուէլ (Մ. Նալբանդեան): Զօդէն, Մայնի Վերա, Ֆրանկֆուրտի մօտ: Հիւսիսափայլ, 1861, No. 11, Ե.Ե. 400-402:

2. 1899ին, Նիւ Եորք հրատարակուած Մ. Մարգարեանի «Սրինգ Կամ Նոր Երգարան Ազգային» երգարանին մէջ՝ «Երգ Խտալացի Աղջկան» 18 տուն, ստորագրուած՝ Թարգմ. Մ. Նալբանդեան:

3. 1901ին Պոսթոն հրատարակուած Տիգրան Տէրոյեանի «Վազգէն» երգարանին մէջ՝ «Հայ Աղջկայ Երգը», 17 տուն, ստորագրուած՝ Մ. Նալբանդեան:

4. 1917ին, Հոպոքըն, Նիւ ձըրքի հրատարակուած Պետրոս Ռ. Թորոսեանի «Հայ Ամերիկեան Ազգային Նոր Երգարան»-ի, Ա. հատորին մէջ՝ «Խտալացի Աղջկան Եր-

գը», 18 տուն, ստորագրուած՝ (Թարգմ.) Մ. Նալբանդեան:

5. 1921ին, Պոլիս հրատարակուած Յակոբ Սարգիսեանի «Կիլիկիա Երգարան»-ին մէջ՝ «Հայ Աղջկան Երգը», 18 տուն, ստորագրուած՝ Միքայէլ Նալբանդեան:

6. 1969ին, Պէյրութ հրատարակուած Տպարան-հրատարակչատուն Մշակի «Յեղափոխական Եւ ժողովրդային Երգեր» երգարանին մէջ՝ «Մեր Հայրենիք», 5 տուն, ստորագրութիւն չկայ:

7. 1999ին, Էջմիածին, հրատարակութիւն Հաւատք եւ Ժառանգութիւն կազմակերպութեան «Երգարան»-ին մէջ՝ «Մեր Հայրենիք», 4 տուն, խօսք Մ. Նալբանդեանի:

Ինչպէս կը տեսնէք, բնագրի ծաւալի տեսակէտով, մեծ տարբերութիւն կայ առաջին տպագրութեան եւ վերջին տպագրութեան միջեւ, իսկ հեղինակի ինքնութեան տեսակէտով, կը տեսնենք որ 1861ին, «Հիւսիսափայլ»-ին մէջ առաջին անգամ հրատարակուած բնագրին տակ չէ ստորագրուած որպէս թարգմանութիւն: Կը տեսնենք նաեւ վերնագրի փոփոխութիւններ:

Այս բոլորը, սոյն հարցով զբաղողներուն կը թելադրեն անպայմանօրէն դիմել հնագոյն օրինակներուն:

1917ի հրատարակութիւնը արդէն իսկ կորսնցուցած է բնագրի նիւթին բովանդակութիւնը եղող դէպքին ծննդեան հաստատագիրը հանդիսացող՝ «1859» թուականը եւ ստորագրութեանէն ելած են ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ, ինչպէս՝ հեղինակին գրչի անունն ու հասցէն:

Մ. Նալբանդեան, 1859ին Խտալ-

Շարք էջ 19

Wahib's
MIDDLE EAST RESTAURANT
الشرق مطعم
MEDITERRANEAN LEBANESE FOOD

COME IN AND ENJOY OUR PATIO AND THE FINEST SHISA "HOOKAH"

CATERING FOR ALL OCCASION

FAMILY ENTERTAINMENT
BANQUET HALL
EVERY FRIDAY ~ & ~ SATURDAY NIGHT
INTERNATIONAL ~ ARABIC
CALL FOR RESERVATION

BELLY~DANCING

910~E.MAIN ST, ALHAMBRA, CA.
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

PHOTO / CONCEPT- J / D - 2006 ©TEL(626) 795-4493

ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ ՈՂՋՈՅՆ

ՊՕՂՈՍ ԼԱԳԻՍԵԱՆ

Մարիամ Մազազդենացի էր եղել Եբրայացի այն կոյսի անունը, որը Աստուծոյ պատգամով երկնել էր նրա որդուն, որին էմմանուէլ Յիսուս-Փրկիչ էին անուանել: Մարդացած Որդի Աստուծոյ որի բնութեան մէջ արեւելքի հին եկեղեցիները Հայաստանեայց Առաքելական, Ասորի ու Ղպտի, ճանաչել էին միայն Աստուածայինը: Յիսուս Քրիստոս (Օծեալ) երկիր մուտք էր եկել տիեզերքի իմաստութիւնը ճամբելու մարդկանց, աւետելու՝ սիրոյ, խաղաղութեան, բարութեան, հաւատքի, յոյսի խորհուրդը: Երկիր մուտք կի պտոյտի առաջին հազարամեակի սկիզբին՝ աշխարհը ամբարիշտութեան, անբարոյականութեան, զեխութեան, այլամերժութեան յորձանուտն էր ընկղմուած եղել եւ Յիսուս իր տիեզերական իմաստութեամբ քաղաքակրթութեան մի նոր դարաշրջան սկզբնաւորեց, որի մարմինը փարիսեցի դպիրները թէեւ խաչեցին, սակայն իր սիրոյ իմաստութիւնը չկարողացան սպաննել:

Ըստ Ղուկաս Աւետարանիչի Տիրամայր Մարիամը եղել է Դաւիթի ցեղից Յովակիմի ու Աննայի դուստրը, որին երեք տարեկանին ընծայած էին եղել տաճարին: Յովակիմը իր ճանապարհորդութեան ընթացքին այցելած է եղել այդ տաճար եւ ընդունուած կարգի համաձայն տարբեր իրերի հետ դրուած իր մուրճը ընտրած է եղել Մարիամ կոյսը, որի հետ նշանուել է: Մարիամը անարատ յղիութեամբ Տիրամայր եղաւ, մայրըրը սիրոյ խորհուրդի ոգին, բնութեան յաւերժութիւնն են, մայրերը օրհնութեան աղօթքի համանուագ են, պատարագ են: Մարիամը ծնել էր նաեւ ուրիշ գաւազներ, որոնցից Յակոբը, Յիսուսի աշակերտներից մէկն էր եղել: Պատմիչները աւանդել են, որ Մարիամի պաշտամունքը առնչուած է եղել բնութեան զարթոնքը ու պտղաբերութիւնը խորհրդանշող դիցաբանութիւնի՝ Իգիտա, Մա, Իշտար եւ ինչու չէ նաեւ հեթանոս հայերի մայր Անահիտ դիցուհու պաշտամունքների ազդեցութեանը: 431 թուականի

Եփեսոսի Քրիստոնէական Տիեզերական ժողովը Մարիամին հուշակել էր որպէս Աստուածամայր, որի երկրպագութիւնը այնուհետեւ տարածուել է Քրիստոնէական աշխարհում:

Հայերը Մարիամի փառաբանման տօնը անուանում են՝ «Վերափոխումն Սուրբ Աստուածածնի» եւ այն տօնում Օգոստոս ամսուայ 12ից 18ի միջեւ ինկած առաջին կիրակին: Հայոց գրաբար ոսկեդարի լեզուով «Վերափոխումն» նշանակում է վեր, դէպի երկինք փոխադրուել, կամ ննջում ու մահ: Ըստ Աւետարանիչների վկայութիւնների, երեք օրեր շարունակ Գեթսեմանիի ձորակի մօտիկ Մարիամի գերեզմանին երկինքն էր իջել իր լոյս աստղերով, հրեշտակները արեւը որպէս ջահ բռնած, Սաղմունքով ու երգերով փառաբանել էին նրան: Բարթողիմէոս Առաքելը ներկայ եղած չի եղել Մարիամի թաղման արարողութեանը: Մարիամը կանխազգալով որ նա շատ պիտի տխրէր, իր կենդանագիր նկարը տալիս է իր ինամատար Յովհաննէս Առաքելին յետագայում այն նրան յանձնելու համար: Բարթողիմէոսը վերադարձին ընդունում է նկարը, սակայն Մարիամի դէմքը վերջին անգամ տեսնելու համար ինդրում է բացել նրա գերեզմանը: Ի գարմանս բոլորի այն դատարկ էր եղել, Մարիամը «Վերափոխուած» է եղել՝ երկինք բարձրացել իր որդու մօտ: Բարթողիմէոս Առաքելը Մարիամի նկարը իր հետ Հայաստան էր տարել եւ այն պահած եղել Անձեւաց վայրը, որտեղ վանք էին կառուցել եւ նկար ամփոփել պատի մէջ:

Հայոց Հայրապետները, Յիսուսի պատգամի խորհուրդը յաւերժացնելու համար խաղողի օրհնութեան «Խաղող Օրհնէք»-ի ծիսակատարութիւնը սահմանել էին կատարելու Մարիամ Աստուածածնի տօնի օրը, որ հնձաններում եռացող գինին հոսի իրենց սրտերում որպէս արիւնը նրա Որդու, որ հայոց բանաստեղծների հոգիներին ներշնչման հուր կաթի: Աստուած էր Նոյին որթատունկ տուել որ այն տնկէր Արարա-

տի ստորտին: Հայերը խաղողը համարել են տիեզերական արարչութիւն, եւ աշխարհում միայն իրենք են այն օրհնում՝ որպէս Յիսուսի արեան խորհրդանիշ, որպէս իրենց հեթանոս աստուածների ըմպելիք, ինչպէս նաեւ օրհնուէին այգիների բերքառատութիւնը եւ այնտեղ արդէն հասունացած խաղողի բերքի աղէտներից պահպանումը:

Տրդատ իմաստուն, դիւցազնական քաջութեամբ թագաւորն հայոց, իր երկրի անկախութիւնը, ինքնուրոյնութիւնը դրացի երկու հզոր պետութիւնների ազդեցութիւնից գերծ պահելու համար՝ արտօնել էր իր կողմից արգելափակուած Գրիգոր Պարթեւին հայոց աշխարհում քարոզելու քրիստոնէական նոր հաւատքի ուսմունքը: Գրիգորը քանդել էր հայոց տիեզերական հաւատքի տաճարները՝ Աշտիշատի, Բագրեւանդի, Բագարանի մեհեանները եւ նրանց լացող որմերով կառուցել էր նոր հաւատքի եկեղեցիներ՝ էջմիածին, Մշոյ Սուրբ Կարապետ, Առաքելոց, Վարազդ որպէսզի հայերը շարունակէին գնալ իրենց հին աստուածների մեհեանների վայրեր եւ ժամանակի ընթացում դաւանէին նոր պաշտամունքը: Արմէն-Հայերը իրենց հին աստուածների մեհեանների շուրջ քաղաքներ էին հիմնել, ինչպէս՝ Բագարան, Բագարեւանդ, որոնց սկզբնական «Բագ» արմատը ուսերէն «Bog» բառի նմանութեամբ Հնդեւրոպական մայր լեզուի Սան Սկրիտի, «Աստուած» իմաստի բառն է: Հայերը իրենց տոմարի առաջին ամսի՝ Նաւասարդի երկրորդ տասնօրեակի առաջին օրը, այժմեան Օգոստոս ամսուայ 11ին, հին աստուածների մեհեանների հրապարակներում, սրբազան Արածանիի ակունքների մօտ տօնախմբել էին իրենց Նոր Տարին: Հայոց հին աստուածների մեհեաններում փառաբանուած՝ մայրութեան, պտղաբերութեան, ջրի, ծաղկունքի, սիրոյ,

լոյսի, ռազմի, կրակի բոլոր տօներին Գրիգոր Պարթեւը նոր հաւատքի պատմութեաններ էր եղել, ինչպէս Նաւասարդեան տօներին «Վերափոխումն Սուրբ Աստուածածնի» տօնը:

Հայերը, տիեզերքի պաշտամունքի հազարամեակների տօնակատարութիւնների յուշերի կրակը անթեղած իրենց հոգիներում, երկիր մուտք կի ամէն պտոյտին՝ Նաւասարդը որպէս խարոյկ բոցավառել են իրենց շէնքերում, այն տարել Պարսկաստան, Եւրոպաներ, ովկիանոսից այն կողմի Քոլումպոսի Նոր Երկիր: Արիացի Արքայից Արքայ Մեծն Տիգրանի հետ այն բերին Ջեւսի «Մուսիս» դուստրերի իջեւանած լեռ, Մուսա Լեռ, որի գագաթին փռած ողիմպոսի լոյսը հեթանոսական արեւներ էր պոթկացել նրանց սրտերում: Ողիմպիական կրակով վառուած Մուսա Լեռ, որի լանջերին ծաղկած վեց շէնքերը հողը մայրացրին ցորեանի արտերով, ծառեր, ծառեր տնկեցին որպէս խաչեր իրենց նախնիներին: Մայրացած հողը գրկած, աստուածների հուրով վառուած գագաթին՝ թշնամու յոխորտանքը այլեցին: Արիացի Մուսա Լեռցիները նոր հաւատքի տօները կատարեցին, սակայն նրանց գուգահեռ տօնախմբեցին նաեւ կրակի, ջրի, ծաղիկի, պտղաբերութեան, մայրութեան փառաբանումը: Մուսա Լեռը իրենց թիկունքներին պահած վեց գիւղերը Մարիամ Աստուածածնի վերափոխման տօնը կատարում էին ամենաբարձրադիր լանջում բազմած հէքիթային Պիթիսա գիւղում: Յովհան Ոսկեբերանի աւերուած վանքի մօտի Ս. Աստուածածին եկեղեցում պատարագում էին ու լոյս վառում Մարիամի անբիծ հոգու յաւերժութեանը: Եկեղեցու բակում իրենց աւանդական կերակուր՝ մեծ կաթասներով հարխայ էին եփում, այն բաժանում Մարիամի Որդու անմահութեանը որպէս

Շարք էջ 16

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՈՍԻ ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ARMENIAN SOCIETY OF LOS ANGELES
Նախաձեռնութեամբ Գրականութեան եւ Արուեստի Բաժանմունքի

ԳՐՔԻ ԾՆՈՐՀԱՆԴԷՍ
Նուիրուած Պատմաբան
Յովիկ Ներսիսեանի գրքին՝
«Հայկական Լեռնաշխարհը ըստ Զրադաշտն ու իր Աւետան»

Գիրքը կը ներկայացնի
Դոկտ. Հրաչ Վարդանեան

Սրտի խօսք՝
Ներսէս Տ. Մեսրոպեան

Կիրակի, Սեպտեմբեր 17, 2006
Երեկոցեան Ժամը 6:30ին
Իրանահայ Միութեան Կենտրոնատեղիում
320 W. Wilson Ave. Glendale, CA
Հանդիսութեան աւարտին՝ Հիւրասիրութիւն

Մուտքը ազատ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ԸԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ՝ ԵՐԵՒԱՆԻ
ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐԻՔՆԵՐՈՒՆ

Կազմակերպութեամբ՝
 Փասատինայի Դայ Դամայնքի
 Ոստիկանութեան Խորհրդատու Մարմնին (P.A.P.A.C.)
 Գովաճաւորութեամբ՝
 Փասատինայի Ոստիկանութեան
 Դամոյիսավարութեամբ՝
 Իրաւաբան Մարք Կիրակոսի
 Գլխաւոր Բանախօս՝
 Պերնարտ Մէլքեան, Փասատինայի Ոստիկանապետ

Շարք, 7 Գոլտենբեր, 2006
 Փասատինայի Դայ Կեդրոնի Սրահին Սէջ
 740 E. Washington Boulevard, Pasadena, California 91104
 ԸՆԿերային ժամ 7-ին, Ընթրիք եւ Յայտագիր 8-ին
 Մուտքի նուէր՝ Աճժի Դամար 100 Տոլար
 Տոմսերու եւ Տեղեկութեան Դամար Գեղածայնել
 Արա Սահակեանին (626) 665-9772 կամ
 Գրիգոր Սաքամեանին (626) 794-7942
 P.A.P.A.C.-ի Եղած Լուիրատուութիւնները Տուրք Չեղծ են

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՆԱԽՈՐԴՈՂ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆԸ

Շարունակում է իջ 13-էն

տիգանական պատերազմում վերջնականապես յաղթանակեցին 483-ին, երբ Պերոզ Ա.-ն (459-484) հարկադրված եղաւ Նուարասակի դաշնագրով ընդունել Վարդանանց բոլոր պահանջները:

Զրուանական վարդապետութիւնը, ի տարբերութիւն բուն գրադաշտականութիւնից, դուալիստական էր (ընդունում էր երկու սկզբնական սկզբունքների, գոյերի գոյութիւնը), պաշտպանում էր չարի նախաորոշումները եւ ճակատագրականութեան սկզբունքները: Հայ հակազրուանականները հիմնադրում էին Միակի, մէկ արարիչի գաղափարը: Գտնում էին, որ չարը մարդկային գործունէութեան, նրան տրուած ազատ կամքի սխալ գործադրման արդիւնք է: Հայերը ապացուցում էին, որ մարդկային պատմութիւնը, իրաւագիտութեան ու բարու վարձատրուցման փաստը հերքում են ճակատագրականութեան վարդապետութիւնը, որը մարդուն պատկերում է որպէս անտարբեր, անգործունեայ ու կենդանու նման իրականութեան յարմարող էակ:

Որոշ հեղինակներ ելնելով այն փաստից, որ առաջին դարի կէսերին հայ գահին տիրացան Պարթեւները եզրակացնում են, որ հայ Արշակունեաց շրջանի մշակույթն ու քաղաքականութիւնը իրենց խորքով դարձան պարսկական, որ հայ մշակույթը դարձաւ պարսկականի տարբերակ: Հետեւաբար հիմքեր չկան Վարդանանց շարժման նման հակապարսկական մի շարժման առաջացման համար: Այս հարցադրումը սխալ է ինչպէս տեսական մօտեցումներ, այնպէս էլ գործնական, պատմական: Հիւսիսային ծովի վայրիկները (Viking) հաստատուեցին Ֆրանսայում՝ Մէնի ափին, ֆրանսերէն սովորեցին, նոր մշակույթ ձեռք բերեցին ու որպէս այդպիսին արշաւեցին Անգլիա ու հիմնեցին անգլիական թագաւորութիւնը: Երկար ժամանակ անգլիական պալատը ֆրանսախօս էր: Գիտնականները գտնում են, որ անգլիական քաղաքակրթութեան մէջ առկայ է վայրիկեան ու ֆրանսական ազդեցութիւն: Նրանք չեն պնդում, որ անգլիական մշակույթը վայրիկեանի կամ ֆրանսականի տարբերակ է: Նոյն տրամաբանութեամբ էլ մենք մօտենում ենք մենք հայ մշակույթին: Հայ եւ պարսկական մշակույթի ընդհանրութիւնը սկսում է դեռ այն օրից, երբ նրանք որպէս հնդեւրոպական լեզուով խօսող ցեղեր տրոսուեցին մայր լեզուից, սկզբնական հայրենիքում: Հայերը ամէնից սերտ յարաբերութիւն ունեին պարսիկների ու յոյների հետ: Բայց նրանք զարգացան տարբեր ուղղութիւններով ու դարձան տարբեր ազգեր՝ շարունակելով բազմաբնույթ յարաբերութիւնները:

Տրդատ հայ գահին տիրացաւ ոչ թէ հայ ազնուականութեան կամքին հակառակ, այլ նրանց համաձայնութեամբ ու օգնութեամբ: Հակառակ նրանց կամքին գահակալ նշանակելու բոլոր նախորդ փորձերը տապալուեցին: Այս պատճառով էլ Տրդատի նախարարների մեծամասնութիւնը հայկական ծագում ունէին: Մի մասն էլ իր գինակիցներից էին: Այս նոյն տրամաբանութեամբ էլ հայ Արշակունիները գիտակցօրէն նպատակեցին երկրի քաղաքակրթութեան հայացման: Պարսկական պարթեւական իշխանութեան

տապալումից յետոյ նրանք վճռական դեր խաղացին Հայաստանում քրիստոնէութիւնը պետական կրօն ընդունելու գործում: Քրիստոնէութեան ընդունմամբ հայ մշակույթը վճռական քայլ կատարեց պարսկականից տարբերութիւնը ստեղծելու: Հայ Արշակունիները ոչ միայն նպատակեցին քրիստոնէութեան ընդունմանն ու տարածմանը, նրա աւետարանական գործունէութեան ծաւալմանը, այլ նաեւ ազգայնացրին հայ եկեղեցին: Նրանք հայ եկեղեցին բիզանդական կայսրերի նման իրենց ստորադաս չնկատեցին: Նրանք երկուսին հաւասար հաստատութիւն երկրի հոգեւոր, իմացական, իրաւական ու կրթական զարգացման, իսկ միւսը՝ քաղաքական, տնտեսական, ռազմական ու տնտեսական զարգացման համար: Երկուսը միասին պատասխանատու էին երկրի միասնութեան ապահովման համար: Հայ Արշակունիները նպատակեցին հայ եկեղեցու ինքնուրոյնութեան, նրա վարչական ու տնտեսական հզօրացման:

Հայ Արշակունիները վճռական գործ կատարեցին հայ քաղաքակրթութեան արմատական վերակերտման, հարստացման ու ազգայնացման ասպարէզում, երբ պետական մասնակցութիւն ունեցան հայ տառերի գիւտին, թարգմանչաց շարժման ու մեսրոպատառ հայ դպրութեան ծաւալման գործում: Հայ եկեղեցու ու մտաւորականութեան հետ համագործակցելով Հայ Պարթեւ պետականութիւնը անմասն չմնաց հայ նոր մշակութային քաղաքականութեան կերտման, դրա գործադրման ու Աստուածաշունչի թարգմանութեան գործում: Հայ պարթեւները կերտեցին ոչ թէ պարթեւական, այլ հայ քաղաքակրթութիւնը, հայ տառագիր գրաւոր մշակույթը, հայու նոր կերպարը: Այդ բոլորը միասնաբար հիմք հանդիսացան հայու ազգապահպանման, հայ մշակույթի յարատեւ զարգացման համար, հայ նոր մարդու անհատականութեան կերտման համար: Դրանք դարձան հետագայ հայ քաղաքակրթութեան հիմքը: Դրանց վրայ խարսխուեց նաեւ Վարդանանց շարժումը, Վարդանանց հերոսների կերտումը: Վարդանանց հերոսները Մեսրոպատառ դպրոցների ասներն էին:

Վարդանանց Շարժման նպատակեցին նախորդ շրջանում մարզապանական Հայաստանում տեղի ունեցած կազմակերպչական, վարչական ու ասպտամբական ընդլիզումները: Վարդանանք օգտուեցին Ներսէս ծիծրակացու եւ Ապրսամ Սպանտունու ղեկավարած 419-421 ասպտամբութեան փորձից: Երկրի քաղաքական ու բարոյական մթնոլորտի վրայ դրական ազդեցութիւն ունեցաւ որոշ երախտաւորների պաշտօնակոչումը: Սուրբ Սահակ Պարթեւ Կաթողիկոսը վերադարձաւ Տիգրանից, թէեւ նրան հակում էր Շմուկէլը: Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց նախ նշանակուեց Վաղարշապատի Սուրբ Կաթողիկէ եկեղեցու վերակացու: Նախարարները նրան յանձնեցին Կաթողիկոսի պատիւը: Վեց ամիս անց Մեծ Վարդապետը վախճանուեց ու աթոռը վստահուեց Սրբ. Սահակի ու Սրբ. Մաշտոցի սան Յովսէփ Հորոմեցուն: Հապտապետ նշանակուեց Վահան Ամատունին, իսկ Վարդան Մամիկոնեան երկիր վերադառնալով ստանձնեց սպարապետութիւնը:

ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ՆԱԽԱՐԴԵԱՆ ՈՂՋՈՅՆ

Շարունակում է իջ 15-էն

նշխար: Իսկ յետոյ, հրապարակում վառուող կրակի շուրջ իրենց նախնիների Նաւասարդեան խրախճանքով էին արբենում: Հրաձգութեան, նշանաւորութեան խաղեր, թմբուկ էին զարկում, երգում իրենց աւանդական երգերը, պար բռնում կրակի շուրջ, իրենց հին աստուածների ըմպելիք գինի խմում, որ իրենց հոգիները Բագարանի մեհեաններ թռչէին, Արածանիի ակունքների ջրերով ցոլէին սրտերը իրենց: Արիական այս ցեղի հոգիներին տիեզերքի անսպառ կենսութի հուրն է յորդած, եւ աշխարհում ոչ մի ուժ չի կարող այն մարել...:

Խայտանքով ենք սօնախմբում Նոր Տարին, նորն էլ գալու, հէքիաթային նոր երազների իրականացման ակնկալիքներ: Իսկ ինչու հույժ մէջադի կեսարի աստղագէտները այն տարել են ցրտաշունչ Յունուարի առաջին օրը, երբ բնութեան արարման հրաշքը ցրտի սարսուռից էր դողում, արեւի ատրուշանի կրակն հանգում, ծառերը իրենց ծիածան գգեստները փռում մրսող հողին, ծաղիկները իրենց աշուկները փակում, անտառները սպիտակ հագուստ կապում, բուքը ողբաձայն մունչում, զարկում շէներին, ծովերին, ծովահարսերի անդորը խոսովում:

Արիացի մեր նախնիները մայրացած հողի բարիքների երախտաբերելու համար Նոր Տարին՝ Նաւասարդը, սօնախմբել էին Օգոստոս ամսուայ երկրորդ տասնօրեակի առաջին օրը Օգոստոսի 11ին, երբ իրենց արտերի ցորեանի ծովակները գեփիւռի շոյանքից սարսուռում էին, այգիների ծիածան կապած ծառերը ճարմանդ թեւերով՝ հողին խոնարհած պար էին գալիս, արեւ կարմիր վարսերի ժպիտն էր ցանում մարդկանց սրտերի ծովակներին՝ իր կենսութեւն յորդելու:

Շինականները, զօրքը հայոց, արքունիքը, իշխանական տները զամբուղներով մրգեր ու խուրձերով ցորեն գրկած, ծաղիկփունջերով երինջներ ու ցուլեր գուլած, սօնական երթերով գնում էին Տարօն ու Բագարեւանը գաւառների սահմանազլի սրբազան Արածանի գետի ակունքների ու Նպատ լեռան ստորոտին կառուցուած Բագարանի տաճար՝ իրենց Նաւասարդը սօնախմբելու: Արամագղի դուստր Անահիտ դիցամօրը նուիրուած՝ մայրութեան, պտղաբերութեան, բերրութեան պաշտամունքի փառաբանման տօնն էր այն:

Արեւ աստուծոյ որդիներ՝ արմէնները, լոյսի, մայրութեան հէքիաթի, բնութեան սքնաչանքի Նաւասարդեան տօների խրախճանքով էին վառում: Գողթան երգիչները մեհեաններն էին ծովացնում իրենց բանբիրների լարերի հոսած հնչիւններով, իրենց հեթանոս աստուածների ուժի փառաբանման երգերով: Անահիտ դիցամօր ոսկեծոյլ արձանի շողերի ժպիտը գրկած՝ խուրձերով ցորեն, արեւի հուրով շողուած զամբուղներով հողի բարիք էին ցանում նրա բազինին: Երինջներ ու ցուլեր էին գոհաբերում իրենց աստուածների մեհեաններում, որոնց տաք արիւնով ներկում էին իրենց դէմքերը ի նշան մաքրութեան ու նոր կենսաքի սկզբնաւորման: Հեթանոսական տիեզերական պաշտամունքով արբեցած ազնուականուհիները իրենց կուսութիւնն էին գոհաբերում սիրեցեալ քաջերին՝ արգասաւորութիւնը սրբագործելու համար: Մեհեանների հրապարակներում

հեթանոսական վայելքի արբեցումն էր թեւածու: Իրենց իմաստունների թատերգութիւնները, իրենց նահապետ Հայկի կուրը, պատերազմում ընկած իրենց Արայի կենդանացումն էին բեմականացնում: Գողթան երգիչների բանաստեղծական խօսքի ու երգի տօնահանդէսներ, Արտաշէս Արքայի բաղձանքն էին աւետում՝

Ո տայր ինձ զօնօժ ծխանի,
Եւ գառաւօտն Նաւասարդի:

Միտանի հագած արքան էր ժողովուրդի հետ, մեհեանները գրկած նունիներ շուրջ պար էին բռնում, պայթած նուները որպէս վառուող ջահեր իրենց կարմիր լոյսն էին շողում նրանց վրայ: Հրապարակների լայն բացումը բացատրում ռազմախաղեր էին՝ նետաձգութիւն, սուսերամարտ, զօտեմարտ, որոնց յաղթողները պարմանուհիներ գրկած մտնում էին մեհեաններ՝ Աստղիկի սիրով ու իրենց երկրի հողի ուժի պաշտամունքով օծուելու: Մեհեանների քրմապետները աստուածների Նաւասարդեան պատգամներն էին փոխանցում ժողովուրդին, որ գալիք տարում անձրեւ բերէին իրենց դաշտերին, իրենց աշխարհը հեղեղէին տիեզերքի բարիքով, լոյս ու կրակ շողէին այգիներին, իրենց հոգիներում ռազմի շեփորներ պայթէին: Ուխտատեղի էր մեհեանը, նոր տարուայ ուխտ, կենսաքի փառաբանման արբեցում, աստուածների բազինները գինիով հեղեղելու:

Արմէնները հաւատում էին, որ Նաւասարդեան տօներին իրեն աստուածները՝ Մայր Անահիտը, Միհրը, Բարշամիրը, Սարտարամետը, Վահագնը, Վանատուրը, Տիրը, Նանէն, Աստղիկը, Արամագղի առաջնորդութեամբ լողանք էին ընդունում Արածանիի ու Եփրատի ջրերում, բարձրանում Արարատի, Սիփանի, Նեմրութի, Թոնտրակի գագաթներ դիտելու Նաւասարդեան խաղերը Լձինէ աստղիկներ ու նրանց ճերմակ լոյսը շողում ժողովուրդի վրայ, որ խրախճանքով արբեցած նրանց սրտերին անդորը իջնէր: Հայ, արեւի ճառագայթներին յենած ճախրի դէպի մեհեանները քու հին աստուածների, թող քու հոգին յորդի նրանց ուժի, լոյսի, կրակի, ռազմի շողերով եւ այն որպէս հայկեան ոգու հուր լցրու քու մանչերի սրտերին:

Մի իմաստուն հայ հասել է մինչեւ տասներկու հազար տարիների իր արիական ցեղի ակունքներ եւ ուրիշ իմաստուններ դեռ ինչքան հազար տարիներ պիտի գնան՝ երեւի մինչեւ Ադամ ու Եւա: Հայը դաւանելով իր «է» Աստուածը իր հոգու խորաններում շարունակում է պատարագել իր Նաւասարդը, իր Նաւասարդեան խաղերը:

Տիեզերական լոյսով վառուած հին աստուածների մեհեաններից «Յեղին Սիրտը, «Հեթանոսի Երգեր», հանապազօրեայ «Հացին Երգը» քաղած Վարուժանը՝ Նաւասարդի է գովերգել, ահա այսպէս՝

Յանձարդ Յայկեան, Նաւասարդեան սա տօներուն Արեւափառ,
Ալ վերածնէ փլատակներէն, եւ փառագոյք քնարդ առ:
Յանուն ուժին, յանուն գեղին, մտիր մեհեանս աստուածներուն,
Ձաղը ձեռքիդ՝ բազմ բազմ հաճապիռէ հուր ու արիւն:
Եւ բարձրացուր Անահիտի լանջն ի վեր բաժակղ նուր,
Յետոյ գոհուող քերթողներուն սրտին վրայ լեցուր, լեցուր:
Ձի մեմք, յանուն սերին, սերմին, քու հին ցեղիդ Մարմարէ կոյս,
Մեմք գաւակներդ օգոստափառ, պիտի կերտենք նոր արշալոյս:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ■ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

*Բեղմնաւոր Անցեալ, Լուսաշող Ապագայ:
Proud Past, Exciting Future.*

A NEW ARMENIAN EDUCATIONAL INSTITUTION

AGBU PASADENA HIGH SCHOOL

TO MEET THE SCHOLASTIC, DEVELOPMENTAL AND SOCIAL NEEDS OF OUR YOUTH IN PASADENA, GLENDALE, BURBANK AND SURROUNDING COMMUNITIES IN THE SAN GABRIEL VALLEY

Affiliated with AGBU Manoogian-Demirdjian School, a College Preparatory High School Serving the Greater Los Angeles Armenian Community for 30 Years.

**OPEN HOUSE AND ORIENTATION
AUGUST 30 & SEPTEMBER 6, at 7:30 PM
New students and their parents are welcome.**

- Enrollment open for students in Grades 9, 10 and 11 for the first year.
- First High School Graduating Senior Class in June 2008.
- Offering a challenging college preparatory academic program in a safe, caring and supportive environment.
- Armenian program to focus on the Armenian identity, culture, history and rich heritage of the Armenian people.
- Financial assistance available for qualified families.

CLASSES WILL BEGIN ON
TUESDAY, SEPTEMBER 12, 2006

For further information and how to register your child, please call (626) 794-0363 or (818) 883-5379

AGBU High School - Pasadena
2495 E. Mountain Street, Pasadena, California 91104
www.agbuphs.org

AGBU IN ITS SECOND CENTURY. A Centennial Symposium. "Tribute to the Past - Pathways to the Future"

Presented by:
AGBU SOUTHERN CALIFORNIA DISTRICT COMMITTEE
In Cooperation with
USC INSTITUTE OF ARMENIAN STUDIES
Part of USC College of Letters, Arts & Sciences

SATURDAY, OCTOBER 28, 2006

9:30 AM – 3:30 PM
University of Southern California, Town and Gown
Figueroa and Exposition - Gate 3 Entrance
Los Angeles, CA

**Overview of Global Activities of AGBU
with a focus on United States and Armenia**

- The Seminar will Address:
- Organizational Structure
  - Cultural and Educational Activities
  - Sports, Youth, and Young Professionals Programs
  - New Challenges and Opportunities
  - Constituency Development

- Paper Presentations by:
- DR. H. RICHARD DEKMEJIAN**
(USC)
  - DR. MATTHEW JENDIAN**
(CSU Fresno)
  - DR. MIHRAN AGBABIAN**
(President Emeritus, American University of Armenia)
  - DR. HARUTYUN ALEKSANYAN**
(Armenian State Pedagogical University, Yerevan)
  - REV. FR. KTRIJ DEVEJIAN**
(Mother See of Holy Etchmiadzin)
  - DR. ANI YAZEDJIAN**
(Texas State University)
  - DR. ANI MOUGHAMIAN**
(LA Unified School District)
  - PAMELA ABBAMONTIAN**
(PhD Candidate, UCLA)
  - Special Guest Speaker:*
HON. PAUL R. IGNATIUS
Former

Secretary of the Navy - Under Secretary of the Army - Assistant Secretary of Defense

Complimentary breakfast, lunch and snacks will be served

Attendance is by reservation only – Seating is limited

Please RSVP at: AGBU Alex Manoogian Center
(626) 794-7942 or seminar@agbuca.org

AGBU CENTENNIAL SPONSORS

6131 E. Telegraph Rd. • Commerce, CA 90040 • 323.721.2100 • 714.879.2100 • commercecasino.com

Bank of Orange County is a full service bank prepared to meet the needs of both small and large businesses.

BANK of ORANGE COUNTY Commercial Real Estate
Term Loans and Lines
Free Business Checking
High Rate Money Market

Contact:
Gus Ghusayni
Senior Vice President
411 N. Central Avenue
Glendale, CA 91203
bankoforangecounty.com
(818) 548-2720

MEMBER FDIC A Division of Placer Sierra Bank

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱՄՆԻ ԲԱՑ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՅԱՇԱՐԸ ԿԸ ԼԻՆԻ ԱՆԴՐԷ ԱՂԱՍԻՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔՈՒՄ

Նիւ Եորքում սկսած թենիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնութիւնից յետոյ յայտնի թենիսիստ Անդրէ Աղասին թողնելու է մեծ սպորտը:

36-ամեայ Աղասին ծանգամ յաղթող է ճանաչուել «Մեծ Սաղաւարտ»-ի մրցաշարերում, եւ մէկն է պատմութեան մէջ այն հինգ թենիսիստներից, որոնց յաջողուել է առնուազն մէկ անգամ նոյն տարուայ ընթացքում յաղթել «Մեծ Սաղաւարտի» բոլոր չորս մրցաշարերում (ԱՄՆ-ի, Անգլիայի, Ֆրանսայի եւ Աւստրալիայի բաց առաջնութիւններում):

Աղասին սկսել է լուրջ մրցումները մասնակցել 16 տարեկան հասակում: Նրա մարզական կարիերան փոփոխական է եղել՝ 1995 թուականին նա դարձել է աշխարհի թիւ մէկ թենիսիստը, երկու տարի անց նա գրաւել է ընդամէնը 141-րդ տեղը, սակայն 1999 թուականին կրկին նուաճել է լաւագոյնի տիտղոսը: Այժմ նա 37-րդ տեղում է:

«Չեմ պատկերացնում, թէ որքան դժուար է թողնել սպորտը, որովհետեւ նախկինում երբեք նման բան չեմ արել», - «Ֆրանսայրեն»ին ասել է Աղասին:

Երկուշաբթի գիշեր ծանր պայքարում Աղասին յաղթանակ տարաւ ոււմինացի Անդրէ Պաուելի նկատմամբ: Երկրորդ փուլում Աղասիի հակառակորդն է լինելու Մարկոս Բաղդաստիսը Կիպրոսից:

ՐԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՉԳԱՅԻՆ ՐԱԻԱՔԱԿԱՆԻ ՉԼԻԱՒՈՐ ՄԱՐԶԻՉ ԵԱՆ ՊՈՐՏԵՐՖԻԼԴԸ ՍԿՍԵԼ Է ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԱՐԶԱԿԱՆ ՐԱԻԱՔԸ

Օգոստոսի 27-ին Հայաստանի Ազգային հաւաքականի գլխավոր մարզիչ Եան Պորտերֆիլդը սկսել է Եւրօ-2008-ի որակաւորման փուլի Հայաստան-Պելզիա հանդիպման նախապատրաստութեան ուսումնամարզական հաւաքը: Այս հանդիպումը տեղի կ'ունենայ Սեպտեմբերի 6-ին, ժամը 21:00-ին՝ «Հանրապետական» մարզադաշտում:

Ինչպէս «Արմենայրեն»-ին տեղեկացրին ՀՖՖ մամուլի քարտուղարութիւնից, նոյն օրը երեկոյան Ազգային հաւաքականի մարզչական շտապի մասնակցութեամբ Եան Պորտերֆիլդը ծանօթացել է հաւաքականի թեկնածու այն ֆուտբոլիստների հետ, որոնք ներկայացնում են հայաստանեան ակումբները:

Նորանշանակ գլխավոր մարզիչը ներկայացրել է նաեւ հաւաքականի մարզումային ծրագիրը: Օրական երկու անգամ՝ առաւօտեան եւ երեկոյան, հաւաքականը նախապատրաստական մարզումներ կ'անցկացնի «Փիւնիկ» եւ «Բանանց» ակումբների մարզադաշտերի խաղադաշտերում, իսկ բուն հանդիպմանը նախորդող մարզումները կը կայանան Վազգէն Սարգսեանի անուն «Հանրապետական» մարզադաշտում: Մարզումային ծրագրի այս մօտեցումը Եան Պորտերֆիլդը պատճառաբանեց տարբեր խաղադաշտերում, տարբեր որակի խոտածածկովներին ֆուտպոլիստների ընտելանալու հանգամանքով, որպէսզի վերջիններս կարողանան ցանկացած խաղադաշտում դրսեւորել իրենց տեխնիկատակտիկական հնարաւորութիւնները:

Հայաստանի Ազգային հաւաքականի թեկնածուներ Ռոբերտ Արզումանեանը, Սամուէլ Մելքոնեանը եւ Արտաշէս Բաղդասարեանը մարզում են Հայաստանի երիտասարդական հաւաքականի կազմում, որը նոյնպէս ուսումնամարզական հաւաք է անցկացնում:

Ազգային հաւաքականի միւս թեկնածուները, որոնք հանդէս են գալիս արտասահմանեան ակումբներում, ուսումնամարզական հաւաքին կը միանան սահմանուած ժամկէտում:

ՐԱՅԱՍՏԱՆԻ 8 ԸՄԲԻՇՆԵՐ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԵՆ ԸՄԲՇԱՍԱՐՏԻ ԱՃԻԱՐԿԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՒԹԵԱՆԸ

Հայաստանցի 8 ըմբիշներ կը մասնակցեն Օգոստոսի 29-ից մինչեւ Սեպտեմբերի 5-ը Գուատեմալայում կայանալիք յունահռոմէական եւ ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնութեանը:

ՀՀ յունահռոմէական ոճի ըմբշամարտի երիտասարդական հաւաքականում ընդգրկուած են Խոսրով Մելիքեանը, Հրաչեայ Յովհաննիսեանը, Արսէն Զուլֆարակեանը եւ Արթիւր Շահինեանը: Թիմի գլխավոր մարզիչն է Արմէն Բաբալարեանը, մարզիչը՝ Սոկրատ Պետրոսեանը:

ՀՀ ազատ ոճի ըմբշամարտի հաւաքականի կազմում ընդգրկուած են Սուրէն Աղեանը, Խաչիկ Ամրոյեանը, Էդգար Ենոբեանը եւ Արթիւր Առաքելեանը: Թիմի գլխավոր մարզիչն է Արայիկ Բաղդասարեանը:

Հայաստանից մրցաշարը սպասարկելու է միջազգային կարգի մրցավար, յունահռոմէական ոճի ըմբշամարտի միջազգային կարգի մրցավար Սամուէլ Յարութիւնեանը:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼ

ԳԵՐՄԱՆԻՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Գերմանիոյ ֆութպոլի առաջնութեան երրորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

- Շալքէ - Վարտըր Պրեյմըն 2-0
- ՎՖԼ Պոխում - Քոթայիս 0-1
- Շթուքկարթ - Պորուսիա Տորթմունտ 1-3
- Պայեր Լիվըրքուզըն - Վոլսպուրկ 1-0
- Յանովըր-96 - Ալըմանիա Աախըն 0-3
- Պայերն Միւնխի - Նիւրնպըրկ 0-0
- Յամպուրկ - Յերթա Պերլին 1-3
- ՖՍՎ Մայնց - Այնթրախթ Ֆրանքֆորթ 1-1
- Պորուսիա Մեոնընկլատապախ - Արմինիա Պիլըֆէլտ 1-0

Առաջատար խումբերու դասաւորումը					
Յերթա Պերլին	3	2	1	0	7-1
Նիւրնպէրկ	3	2	1	0	4-0
Շալքէ-04	3	2	1	0	4-1
Պայերն Միւնխի	3	2	1	0	4-1
Պայեր Լեւերքուզըն	3	2	0	1	5-2
Պորուսիա Մեոնընկլատապախ	3	2	0	1	3-1
Վերտըր Պրեյմըն	3	2	0	1	6-5

ԱՆԳԼԻՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Անգլիոյ ֆութպոլի առաջնութեան երրորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

- Լիվըրպոլ - Ուէսթ Յամ Եունայթըտ 2-1
- Ուաթֆորտ - Մանչեսթըր Եունայթըտ 1-2
- Թոթեմհամ Յոթսփըր - Էվըրթըն 0-2
- Ուիկան Աթլէթիք - Ռիտինկ 1-0
- Ֆուլհամ - Շեֆիլտ Եունայթըտ 1-0
- Չարլթըն Էթլէթիք - Պոլթըն Ուոտերլոք 2-0
- Մանչեսթըր Սիթի - Արսենալ 1-0
- Ասթըն Վիլլա - Նիւքեմբըր Եունայթըտ 2-0
- Պլէքպըրն Ռովըրզ - Չելսի 0-2
- Միտլըքպորո - Փորսմութ 0-4

Առաջատար խումբերու դասաւորումը					
Մանչեսթըր Եունայթըտ	3	3	0	0	10-2
Փորսմութ	3	2	1	0	7-0
Ասթըն Վիլլա	3	2	1	0	5-2
Էվըրթըն	3	2	2	0	5-2
Չելսի	3	2	0	1	6-2
Ուէսթ Յամ Եունայթըտ	3	1	1	1	5-4
Լիվըրպոլ	2	1	1	0	3-2

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի ֆութպոլի առաջնութեան երրորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

- Նիս - Լիոն 1-4
- Սոչօ - Փարիզ Սէն ժերմէն 3-2
- Լիլ - Պորտօ 3-0
- Թրուա - Թուլուզ 1-2
- Լորիան - Նանթ 3-1
- Նանսի - Օքսէր 1-0
- Վալանսիէ - Րընէ 3-1
- Մոնպօ - Սըտան 2-1
- Սէնթ Էթիէն - Լանս 3-2
- Մարսել - Լը Մանս 2-0

Առաջատար խումբերու դասաւորումը					
Մարսել	4	3	1	0	7-0
Լիոն	4	3	1	0	10-4
Լիլ	4	3	0	1	9-2
Նանսի	4	3	0	1	5-2
Սէնթ Էթիէն	4	3	0	1	7-5
Սոչօ	4	2	2	0	7-5
Լորիան	4	2	1	1	7-5

ՍՊԱՆԻՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Սպանիայի ֆութպոլի առաջնութեան առաջին հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

- Վալենսիա - Ռէալ Պէթիս 2-1
- Եսփանիոլ - Կիմնասթիք Թարակոնա 0-1
- Օսասունա - Կեթաֆէ 0-2
- Ռէալ Մատրիտ - Վիլլաբալ 0-0
- Ռէքրեաթիւօ Յուլէվա - Մայորքա 1-1
- Աթլէթիքօ Պիլաո - Ռէալ Սոսիէտատ 1-1
- Սելթա Վիլո - Պարսելոնա 2-3
- Սեւիլլա - Լեվանթ 4-0
- Տեփորթիւօ Քորունա - Ռէալ Մարալոնա 3-2
- Ռասիլ Սանթանտեր - Աթլէթիքօ Մատրիտ 0-1

Առաջատար խումբերու դասաւորումը					
Սեւիլլա	1	1	0	0	4-0
Կեթաֆէ	1	1	0	0	2-0
Տեփորթիւօ Քորունա	1	1	0	0	3-2
Կիմնասթիք Թարակոնա	1	1	0	0	1-0
Աթլէթիքօ Մատրիտ	1	1	0	0	1-0
Պարսելոնա	1	1	0	0	3-2

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆ
ԿԱՅԾ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆ
ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆ

NOR SEROUNT CULTURAL ASSOCIATION
GAIDZ YOUTH ORGANIZATION
& ARMENIAN ATHLETIC ASSOCIATION

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ – FREE ADMISSION

Festival

Armenian Independence Day

Sunday September 24, 2006

10AM - 7PM

Verdugo Park, Glendale

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՑ

ՓԱՌԱՏՕՆ – 2006

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ԵՐԳ
ՊԱՐ
ԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՔ
ՓՈՔՐԵՐՈՒ ԽԱՂԵՐ
ՆԱՐՏԻՒ ՄՐՑԱՇԱՐՔ
ՀԱՄԱԴԱՄ ՃԱՇԵՐ